

HET ECONOMISCHE BELANG VAN DE VLAAMSE PAARDENSECTOR

Prof.Dr. Stijn Vanormelingen

Table of Contents

EXECUTIVE SUMMARY	4
A. INLEIDING	5
B. INTERNATIONALE HANDEL	6
TOTALE INVOER EN UITVOER	6
<i>Levende Paarden</i>	6
<i>Paardenvlees</i>	9
<i>Conclusie Internationale handel</i>	11
C. ECONOMISCH BELANG VLAAMSE PAARDENSECTOR: DIRECTE ACTIVITEITEN	12
DATA EN ONDERNEMINGEN	12
<i>Totale Tewerkstelling</i>	13
<i>Omzet en Toegevoegde Waarde</i>	17
WINSTGEVENDHEID.....	20
<i>Conclusie Directe Activiteiten</i>	23
D. ONDERSTEUNENDE ACTIVITEITEN	24
DIERENARTSEN EN PAARDENKLINIEKEN	24
HOEFSMEDEN	25
HANDEL PAARDENPRODUCTEN.....	26
VEEVOEDER.....	26
WEDDENSCHAPPEN	27
CONCLUSIE	27
E. TOTAAL BELANG VLAAMSE PAARDENSECTOR	28
MULTIPLICATOREN PAARDENSECTOR	28
INSCHATTING PAARDEN BIJ PARTICULIEREN	29
TOTALE ACTIVITEIT PAARDENSECTOR	31
CONCLUSIE TOTALE ACTIVITEITEN	31
F. ALGEMENE CONCLUSIE	32
APPENDIX.....	33
APPENDIX A: EXTRA GRAFIEKEN.....	33
APPENDIX B: BEPALEN TOEGEVOEGDE WAARDE	39

Figuur 1 Totale Invoer-en Uitvoer van Levende Paarden.....	7
Figuur 2 Top Exportbestemmingen 0101 Levende Paarden	8
Figuur 3 Evolutie Export Top Exportbestemmingen	8
Figuur 4 Aantal Paarden en Prijs per Paard Verenigde Staten	9
Figuur 5 Totale Invoer en Uitvoer Paardenvlees	10
Figuur 6 Exportbestemmingen Paardenvlees	10
Figuur 7 Evolutie Exportbestemmingen Paardenvlees	11
Figuur 8 Verspreiding Entiteiten Paardensector	13
Figuur 9 Evolutie Totale Directe Tewerkstelling Paardensector	15
Figuur 10 Verspreiding Paardensector	15
Figuur 11 Benchmark Tewerkstelling	16
Figuur 12 Evolutie Toegevoegde Waarde Paardensector.....	18
Figuur 13 Evolutie Omzet Paardensector	19
Figuur 14 Evolutie Percentage Winstgevende Ondernemingen.....	21
Figuur 15 Evolutie Return on Assets en Return on Capital Employed	21
Figuur 16 Benchmark Percentage Winstgevende Ondernemingen	22
Figuur 17 Benchmark Return on Assets	23

Executive Summary

Paarden maken al eeuwenlang deel uit van de Vlaamse samenleving en vervullen vandaag nog steeds een belangrijke rol, zowel economisch als maatschappelijk. Waar paarden vroeger onmisbaar waren voor landbouw, transport en oorlogsvoering, worden de circa 200.000 paarden in Vlaanderen vandaag voornamelijk ingezet voor sport, recreatie en therapie.

De Vlaamse paardensector is historisch verankerd in het platteland, maar heeft zich ontwikkeld tot een moderne, internationaal georiënteerde sector. Vlaanderen geniet wereldwijd erkenning voor zijn hoogwaardige fokkerij, professionele training en gespecialiseerde medische zorg.

De sector omvat een brede waaier aan activiteiten, gaande van fokkerij en training tot handel, sport en recreatie. Daarnaast wordt zij ondersteund door een uitgebreid netwerk van toeleverende en dienstverlenende activiteiten, waaronder dierenartsen, hoefsmeden, transport en voederproductie. Hierdoor reikt de economische impact van de paardensector aanzienlijk verder dan de directe activiteiten alleen.

Op basis van deze studie kan het economisch belang van de Vlaamse paardensector als volgt worden samengevat:

Totale tewerkstelling:	6.260 VTE's
Totale omzet:	€1,36 miljard

Deze totale impact bestaat uit:

- Directe activiteiten:
2916 VTE's en €546 miljoen omzet
- Indirecte activiteiten (professionele sector):
2295 VTE's en €508 miljoen omzet
- Activiteiten gelinkt aan particulieren:
1049 VTE's en €307 miljoen omzet

De sector is daarmee vergelijkbaar in omvang met gevestigde Vlaamse sectoren zoals de rundveehouderij en de diamantsector. Tegelijk staat de winstgevendheid onder druk: het aandeel winstgevende ondernemingen ligt lager dan in andere onderzochte sectoren, wat wijst op structurele uitdagingen.

Ook internationaal neemt België een sterke positie in. In 2024 bedroeg de export van levende paarden €175 miljoen, tegenover een invoer van €43 miljoen. De uitvoer is de afgelopen tien jaar bijna verdubbeld, voornamelijk gedreven door een sterke vraag vanuit de Verenigde Staten.

A. Inleiding

Paarden maken al eeuwenlang deel uit van de samenleving in onze streken en nemen een bijzondere plaats in, zowel economisch, cultureel als maatschappelijk. Waar ze vroeger onontbeerlijk waren voor voedselproductie, transport en oorlogsvoering, is hun rol doorheen de tijd geëvolueerd. Vandaag worden de circa 200.000 paarden in Vlaanderen voornamelijk ingezet voor sport- en recreatieve doeleinden. De Vlaamse paardensector is historisch diep verankerd in het platteland, maar heeft zich doorheen de jaren ontwikkeld tot een veelzijdige en internationaal georiënteerde sector. Vlaanderen geniet wereldwijd erkenning voor zijn hoogwaardige fokkerij, professionele training, en medische verzorging.

De sector omvat een brede waaier aan activiteiten, gaande van fokkerij, opfok en training tot handel, sport, recreatie en therapie. Daarnaast wordt de paardenhouderij ondersteund door een uitgebreid netwerk van toeleverende en dienstverlenende activiteiten, zoals dierenartsen, hoefsmeden, transporteurs, voederproducenten en gespecialiseerde opleidingen. Hierdoor reikt de economische impact van de paardensector verder dan de bedrijven die rechtstreeks met paarden werken.

Ook op sociaal en cultureel vlak speelt het paard een belangrijke rol. Paarden dragen bij aan recreatie, sportbeleving, jeugdwerking en inclusieve initiatieven zoals hippotherapie. Tegelijk vormen zij een zichtbaar element in het Vlaamse landschap en dragen zij bij aan de landelijke identiteit.

Dit rapport heeft tot doel een inschatting te maken van het economische belang van de paardensector in Vlaanderen. Eerst analyseren we de internationale handel van paarden en de evolutie ervan. Vervolgens brengen we de omvang van de directe activiteiten in kaart, met name het houden en fokken van paarden door professionele actoren. Vervolgens onderzoeken we de ondersteunende activiteiten voor het houden van paarden, zoals deze van hoefsmeden, dierenartsen, veevoeder, etc. Tot slot combineren we deze inzichten om een globale inschatting te maken van de totale economische impact in Vlaanderen, waarbij expliciet rekening wordt gehouden met het belang van paarden die door particulieren worden gehouden.

B. Internationale handel

België heeft een internationale reputatie als paardenland. Zo presteren Belgische ruiters en paarden regelmatig op het hoogste niveau in internationale competities. Op de Olympische Spelen in Tokio, kwamen bijvoorbeeld 25 van de 90 springpaarden en 5 van de 9 paarden op het podium van Belgische bodem.¹ In deze sectie kijken we in welke mate deze reputatie zich ook vertaalt in de internationale handel in paarden. Meer bepaald gaan we de evolutie van de invoer en uitvoer van paarden en paardenvlees analyseren.

We maken gebruik van data van Eurostat waar de invoer en uitvoer van EU landen voor gedetailleerde productcategorieën wordt gerapporteerd. De relevante categorieën voor deze studie zijn²:

- Code 0101 - Levende paarden, ezels, muilezels en muilieren
- Code 0205 – Vlees van paarden, ezels, muilezels en muilieren

Het aandeel ezels, muilezels, muilieren en muilieren is verwaarloosbaar³ en voor de rest van de analyses zullen we spreken over “Levende paarden” en “Paardenvlees” om deze categorieën te beschrijven. De gerapporteerde cijfers zijn voor heel België. De in- en uitvoer wordt zowel in totale waarde als in aantal paarden gerapporteerd voor de gedetailleerde productcategorieën.

Totale Invoer en Uitvoer

Levende Paarden

De handel in levende paarden vormt het belangrijkste segment binnen de sector. In Figuur 1 wordt de evolutie van de invoer en uitvoer van levende paarden getoond. In 2024, had de totale uitvoer van levende paarden een waarde €175 miljoen, substantieel hoger dan de totale invoerwaarde van €43 miljoen. Dit sterke handelsoverschot is in overeenstemming met het beeld van de Belgische paarden als toonaangevend in de wereld. Een exportwaarde die 4 keer zo hoog is als de importwaarde is uitzonderlijk hoog. Als een referentiepunt kan bijvoorbeeld Pharmaceutische Producten genomen worden – een ander product waarvoor België bekend staat als een sterke internationale speler – hier is bijvoorbeeld de export 28% hoger dan de import in 2024.⁴

¹ <https://sporza.be/nl/2021/08/07/vijf-van-de-negen-paarden-op-het-podium-waren-belgisch-het-gehe~1628366586447/>

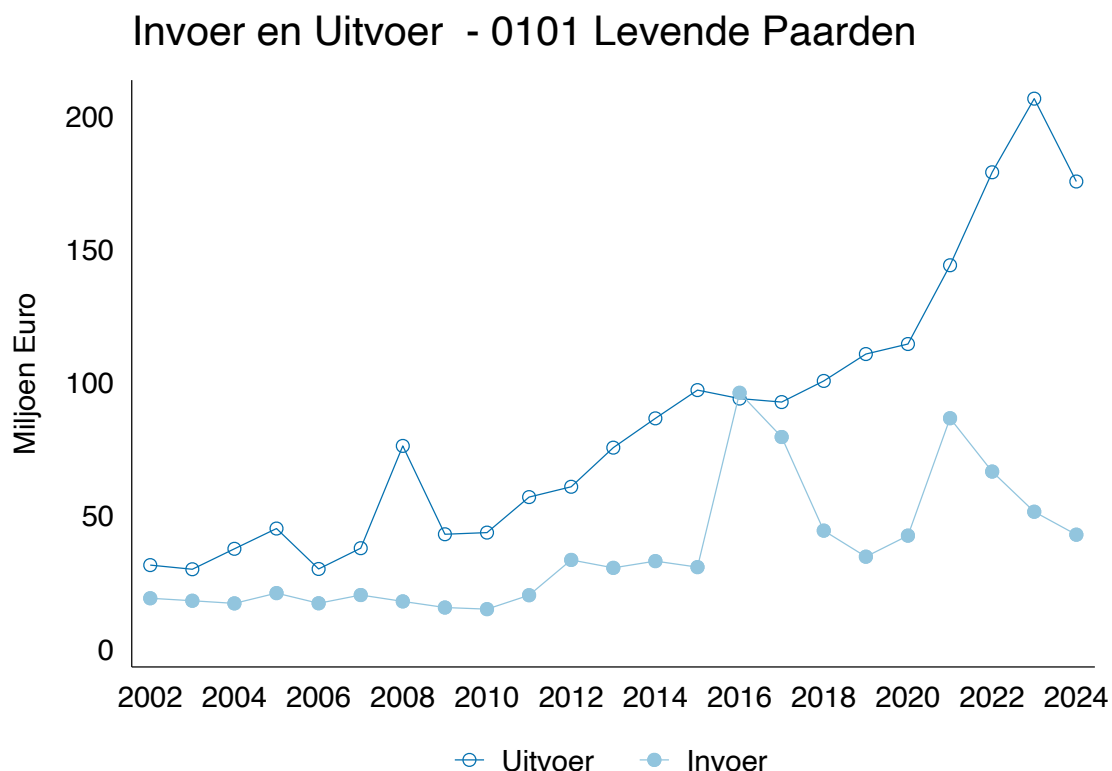
² De categorie 0101 “Levende Paardachtigen” wordt nog verder onderverdeeld in 01012100 “Rasechte fokpaarden”, 01012910 “Andere paarden voor slacht”, 01012990 “Andere paarden, niet voor slacht”, 01013000 “Ezels” en 01019000 “Anderen”. De categorie 0205 “Vlees van paardachtigen” wordt nog verder onderverdeeld in 02050020 “Vers of gekoeld” en 02050080 “Bevroren”

³ In 2024 bedroeg hun aandeel minder dan 0,01% van de totale exportwaarde.

⁴ Bron: Eurostat: totale export- en importwaarden voor HS code 30-Pharmaceutische Producten.

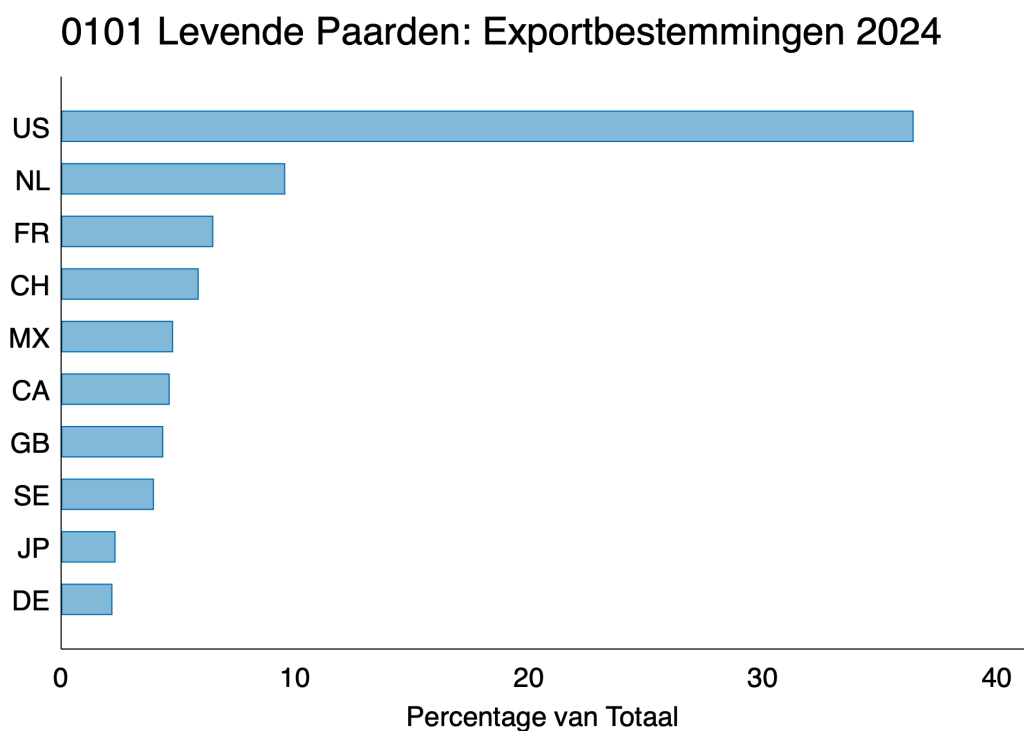
Ook in vergelijking met andere EU-landen neemt België een prominente plaats in. Het aandeel van België en andere EU landen in de totale EU export is gerapporteerd in Figuur A 3 in de appendix. Hieruit blijkt dat België, samen met Ierland, Frankrijk, Nederland en Duitsland veruit de belangrijkste exporteur is van levende paarden.

Figuur 1 Totale Invoer-en Uitvoer van Levende Paarden

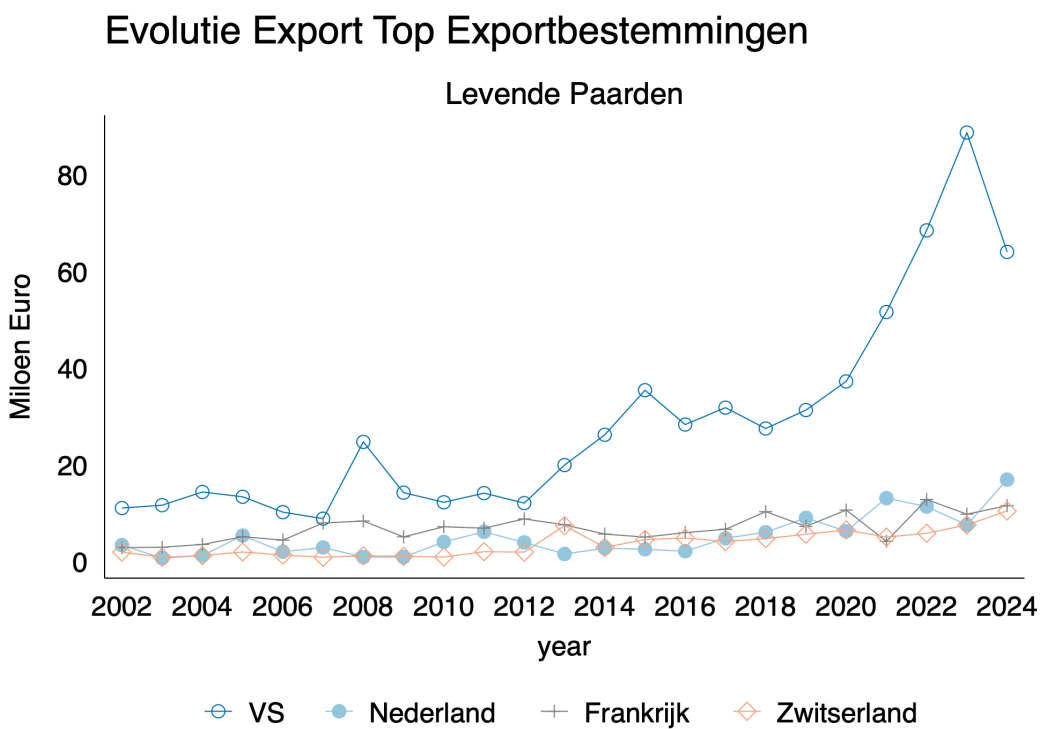

De uitvoer van levende paarden is de afgelopen tien jaar sterk toegenomen en ongeveer verdubbeld sinds 2015. In dezelfde periode bleef de invoer relatief stabiel, zij het met enkele schommelingen. Een analyse per belangrijkste handelspartner (zie Figuur 2), gedefinieerd als de grootste exportbestemmingen in 2024, toont aan dat de Verenigde Staten veruit de belangrijkste afzetmarkt zijn. Dit land is goed voor bijna 40% van de totale export. Andere belangrijke bestemmingen zijn Nederland, Frankrijk en Zwitserland. De evolutie van de uitvoer per bestemming in Figuur 3 wijst erop dat een aanzienlijk deel van de groei in exportwaarde toe te schrijven is aan de stijgende vraag vanuit de Verenigde Staten.

Figuur 2 Top Exportbestemmingen 0101 Levende Paarden

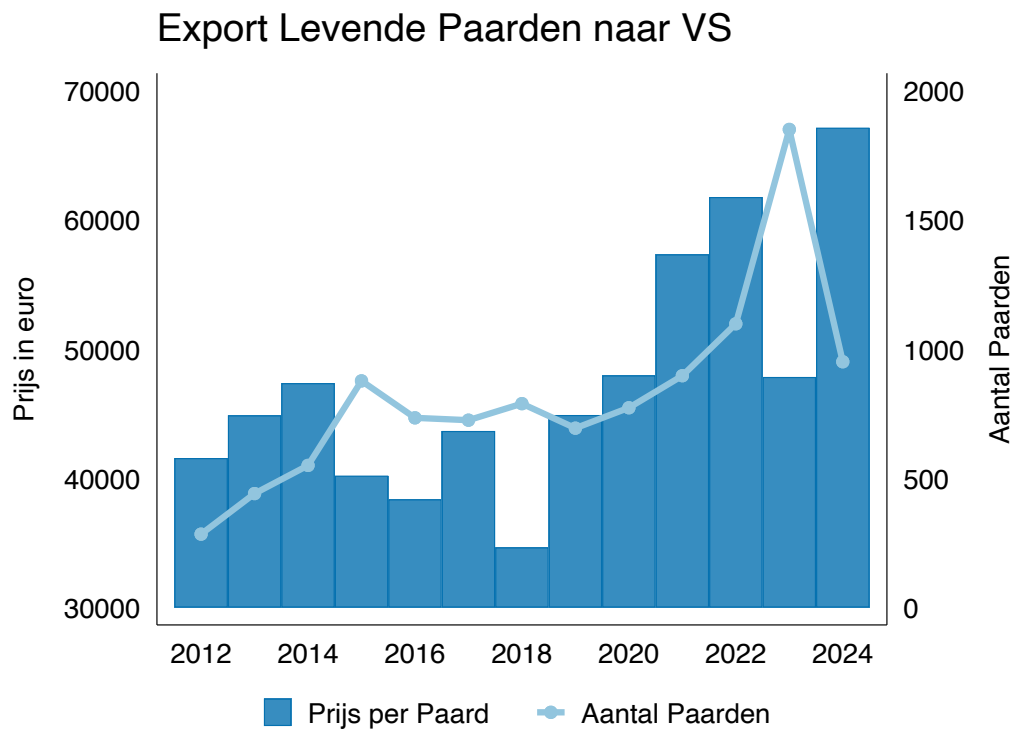

Figuur 3 Evolutie Export Top Exportbestemmingen

Een nadere analyse van de uitvoer naar de Verenigde Staten (zie Figuur 4) brengt zowel de evolutie van de gemiddelde prijs per paard als het aantal geëxporteerde paarden in kaart. De gegevens tonen aan dat zowel de prijs als het exportvolume de afgelopen jaren zijn gestegen. De gemiddelde exportprijs per paard naar de Verenigde Staten bedroeg in 2024 circa €68.000, tegenover ongeveer €45.000 in 2019. Deze gelijktijdige stijging van prijs en volume kan wijzen op een toenemende internationale vraag naar kwalitatieve Belgische paarden en suggereert een sterke positionering van België in het hogere marktsegment.

Figuur 4 Aantal Paarden en Prijs per Paard Verenigde Staten

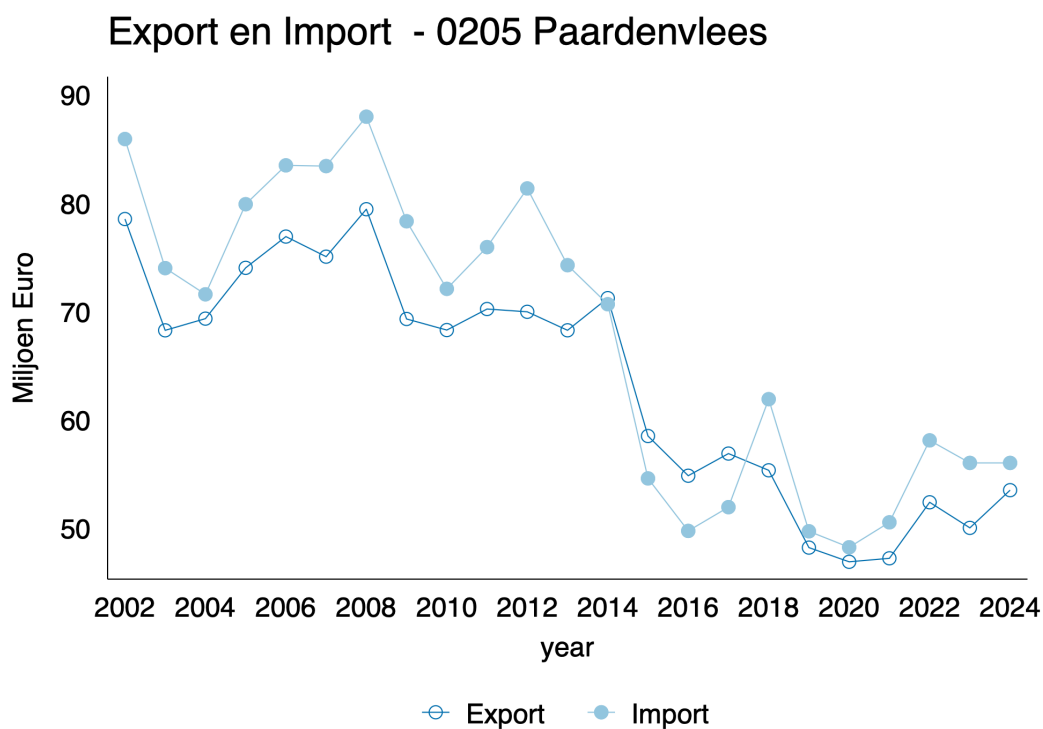

Paardenvlees

Een gelijkaardige analyse wordt uitgevoerd voor de invoer en uitvoer van paardenvlees. In 2024 bedroeg de uitvoer €53 miljoen, terwijl de invoer uitkwam op €56 miljoen (zie Figuur 5). De handel in paardenvlees vertoont de afgelopen jaren een dalende trend, zowel aan de invoer- als aan de uitvoerzijde. Waar deze markt meer dan tien jaar geleden nog een belangrijker aandeel had dan de handel in levende paarden, is dat vandaag niet langer het geval. Door de afname van de uitvoer van paardenvlees en de sterke groei van de uitvoer van levende paarden, ligt de export van levende paarden momenteel ongeveer drie keer hoger dan die van paardenvlees.

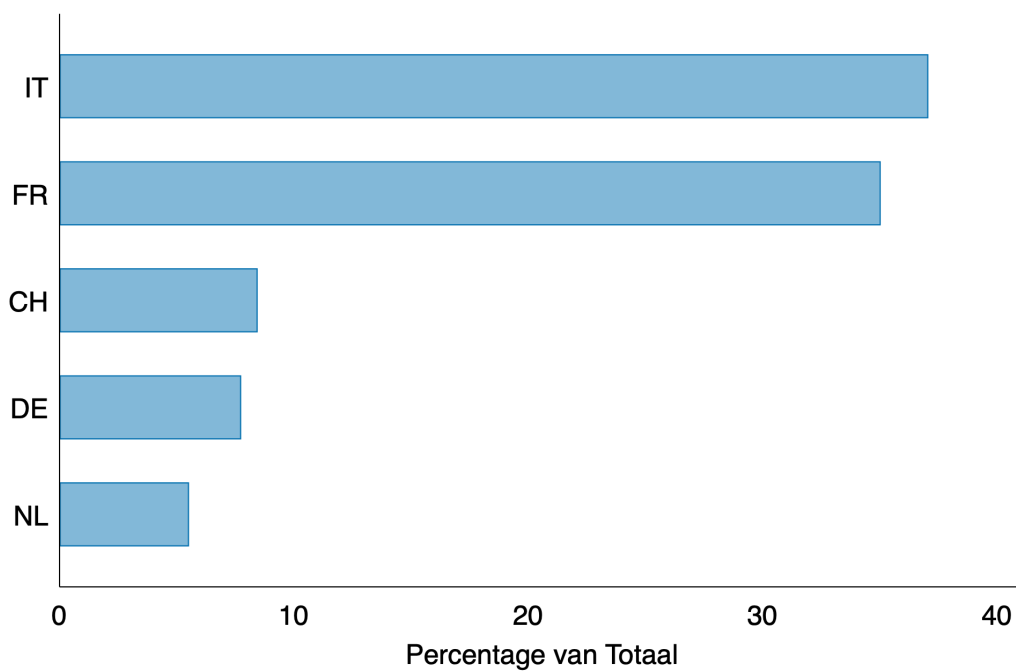
De belangrijkste exportbestemmingen worden getoond in Figuur 6. Frankrijk en Italië zijn hierbij veruit de grootste afnemers. Tegelijk blijkt uit Figuur 7 dat de uitvoer naar Frankrijk de voorbije jaren aanzienlijk is afgenomen. België blijft wel een van de belangrijkste exporteurs van paardenvlees binnen de EU zoals getoond in Figuur A 5

Figuur 5 Totale Invoer en Uitvoer Paardenvlees

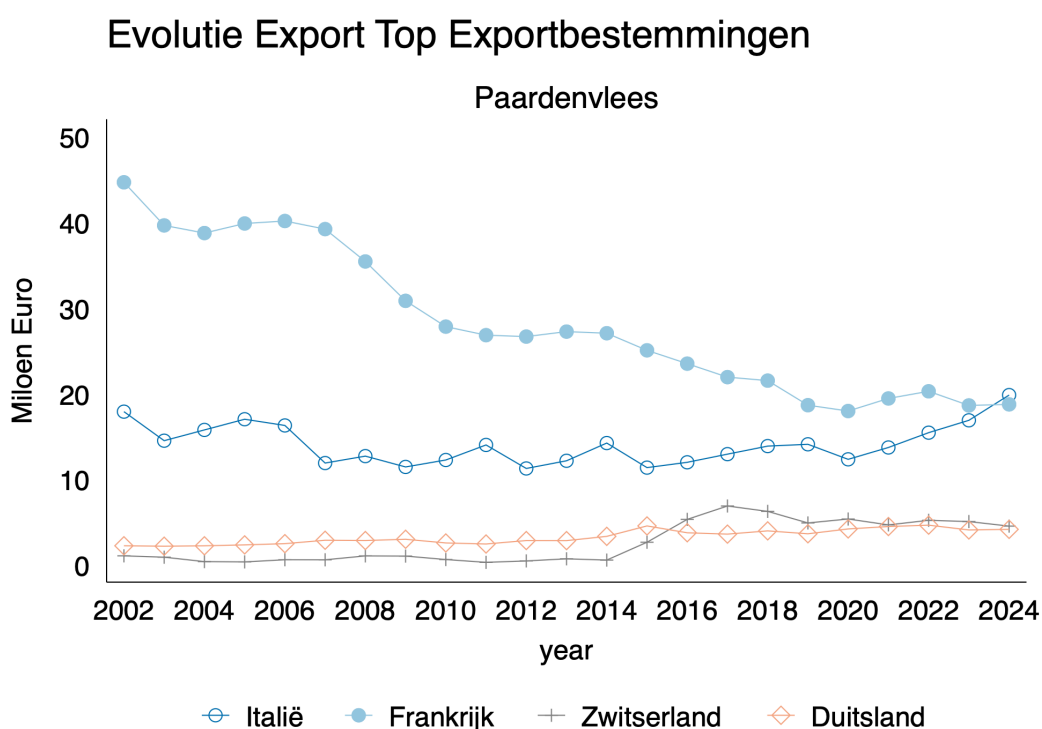

Figuur 6 Exportbestemmingen Paardenvlees

0205 Paardenvlees: Exportbestemmingen 2024

Figuur 7 Evolutie Exportbestemmingen Paardenvlees

Conclusie Internationale handel

België heeft een sterke internationale reputatie als paardenland, en deze vertaalt zich duidelijk in de handelscijfers. In 2024 bedroeg de uitvoer van levende paarden €175 miljoen, tegenover een invoer van €43 miljoen. Dit resulteert in een aanzienlijk handelsoverschot, waarbij de exportwaarde ruim vier keer hoger ligt dan de importwaarde.

De uitvoer van levende paarden is de afgelopen tien jaar sterk toegenomen en bijna verdubbeld. Deze groei wordt in belangrijke mate gedreven door een toenemende export naar de Verenigde Staten. Tegelijk is ook de gemiddelde exportprijs gestegen, van ongeveer €45.000 per paard in 2019 naar €68.000 in 2024, terwijl het exportvolume eveneens is toegenomen.

Voor paardenvlees is het beeld minder gunstig. Zowel de invoer als de uitvoer vertonen al meerdere jaren een dalende trend. In 2024 bedroeg de uitvoer €53 miljoen en de invoer €56 miljoen. De economische omvang van dit segment is daarmee duidelijk beperkter dan die van de handel in levende paarden.

C. Economisch Belang Vlaamse Paardensector: Directe Activiteiten

In de rest van de studie, maken we een inschatting van het economisch belang van de paardensector in Vlaanderen. Daarbij onderscheiden we twee types activiteiten: (1) directe activiteiten, die rechtstreeks verband houden met het houden van paarden, en (2) ondersteunende activiteiten. Onder de directe activiteiten vallen onder meer maneges, rijsscholen, paardenpensions en fokkerijen, met andere woorden alle activiteiten die rechtstreeks verbonden zijn met het houden en stallen van paarden. De ondersteunende activiteiten omvatten alle diensten en toeleverende sectoren die hiermee samenhangen, zoals voederproductie, diergeneeskunde, paardenklinieken, hoefsmeden en de handel in paardenproducten (zoals zadels en rijkledij).

In dit deel bepalen we de omvang van de directe activiteiten in termen van toegevoegde waarde, tewerkstelling en omzet. In het volgende deel worden de ondersteunende activiteiten behandeld. We analyseren ook de winstgevendheid van de directe activiteiten van de paardensector en vergelijken deze met enkele andere bekende sectoren in Vlaanderen.

Data en Ondernemingen

Om een inschatting te maken van de directe economische activiteiten van de paardensector maken we gebruik van de Bel-First databank. Deze bevat de jaarrekeningen van Belgische ondernemingen. Daarenboven heeft ze ook informatie over de zelfstandigen zoals het adres en de sector code. We bepalen op basis van de NACE sectorcode of de onderneming tot de paardensector behoort. Hiervoor maken we gebruik van de volgende codes:

01430 Fokken van paarden en paardachtigen

93127 Activiteiten van paardensportclubs

Meer bepaald selecteren we in een eerste stap ondernemingen en zelfstandigen waarvan de hoofdactiviteitscode, nevenactiviteitscode of voornaamste code in één van deze twee sectoren ligt. We combineren deze ondernemingen met de lijst van maneges en pensionstallen van Paardenpunt Vlaanderen. Voor de ondernemingen uit deze lijst die niet gevonden waren via de sectorcodes, downloaden we tevens de gegevens uit Bel-First op basis van de ondernemingsnummers.⁵ Vervolgens selecteren we entiteiten wiens adres in het Vlaanderen is gesitueerd. Deze procedure geeft een uiteindelijke lijst met bestaat uit 3804 actieve ondernemingen, zelfstandigen en VZW's in het jaar 2023.

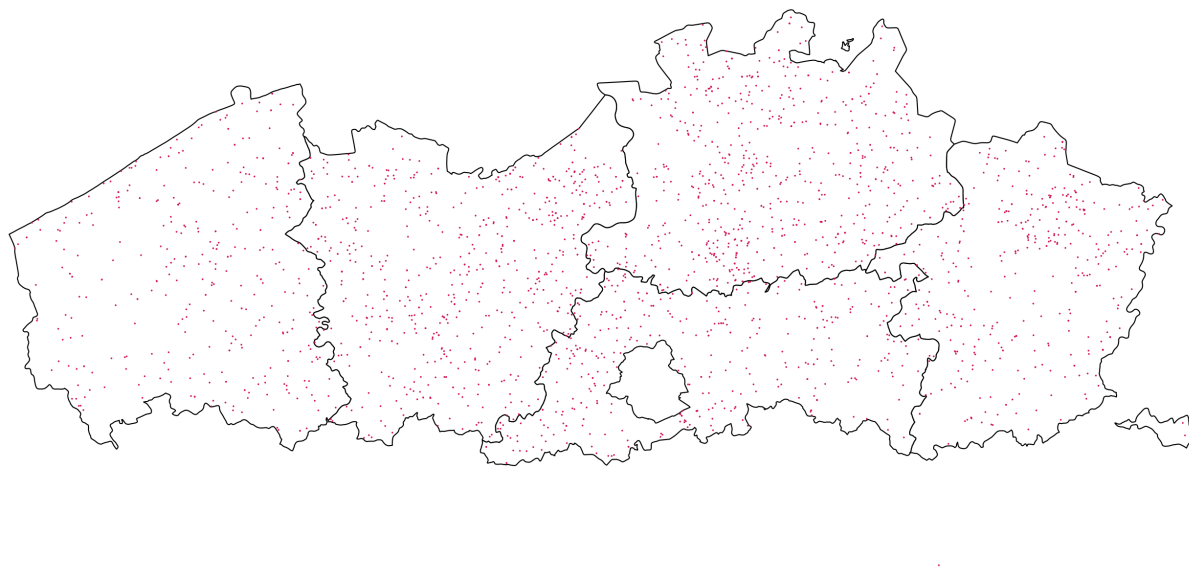
Een deel van deze entiteiten heeft echter slechts zijdelings een activiteit gerelateerd aan het houden van paarden. Om hiervoor te controleren, wordt er in het grootste deel van de analyse gefocust op entiteiten die ofwel één van hun hoofdactiviteiten of hun voornaamste activiteit in de paardensector hebben ofwel op de lijst van Paardenpunt Vlaanderen staan. Deze subsample bestaat uit 2160 entiteiten. Ongeveer 44% van deze entiteiten zijn zelfstandigen en 39%

---

⁵ Van de 346 entiteiten in deze lijst, werd ongeveer de helft niet teruggevonden.

ondernemingen met jaarrekening. De rest zijn ondernemingen zonder jaarrekening. Figuur 8 toont dat deze entiteiten verspreid liggen over heel Vlaanderen.

Figuur 8 Verspreiding Entiteiten Paardensector

De paardensector bestaat grotendeels uit zeer kleine ondernemingen en zelfstandigen zonder ingeschreven werknemers bestaat. Om een inschatting te maken van het aantal personen die tewerkgesteld zijn, nemen we de veronderstelling dat er voor elke activiteit entiteit één zaakvoerder is die er voltijds werkt. De grootteverdeling van de entiteiten is weergegeven in Tabel 1 en toont dat de tewerkstelling in het overgrote deel ervan gelijk is aan 1 voltijdse equivalent (VTE). Slechts voor 42 entiteiten is de tewerkstelling groter dan 5 VTE's. De grootste ondernemingen en hun locatie zijn gerapporteerd in de appendix in Tabel A 1 en Figuur A 6.

Tabel 1 Grootteverdeling Entiteiten Paardensector

Grootte	Aantal Entiteiten
Tewerkstelling <= 1	1905
1 <= Tewerkstelling < 2	131
2 <= Tewerkstelling < 5	82
Tewerkstelling > 5	42

Totale Tewerkstelling

Om het economisch belang van de Vlaamse paardensector te duiden, starten we met een analyse van de totale tewerkstelling. Hierbij maken we een onderscheid tussen “Maneges en

Pensions” en “Fokkerijen” op basis van de sectorcode.⁶ In 2023 bedraagt de totale directe tewerkstelling in de paardensector **2916 voltijdse equivalenten** (VTE’s), waarvan 1825 VTE’s in fokkerijen en 1091 VTE’s in maneges en pensions. In de praktijk is dit onderscheid echter minder strikt, aangezien fokkerijen vaak ook activiteiten van maneges aanbieden en omgekeerd. Om die reden worden beide groepen in de verdere analyse gezamenlijk beschouwd.

Het is belangrijk te benadrukken dat dit deze cijfers een inschatting vormen van de werkelijke tewerkstelling en waarschijnlijk eerder een ondergrens weergeven.⁷ Enerzijds kan het zijn dat onze procedure een aantal maneges en fokkerijen niet heeft gevonden omdat deze een andere sectorcode hebben aangegeven. Anderzijds hebben we ondernemingen weggelaten die wel aangeven een paardenactiviteit uit te oefenen maar niet als hoofdactiviteit. Wanneer we deze ondernemingen wel meetellen, bedroeg de totale tewerkstelling 4929 VTE’s in 2023. Deze alternatieve schatting vormt waarschijnlijk eerder een bovengrens, aangezien zij ook activiteiten omvat die slechts gedeeltelijk met de paardensector verbonden zijn.

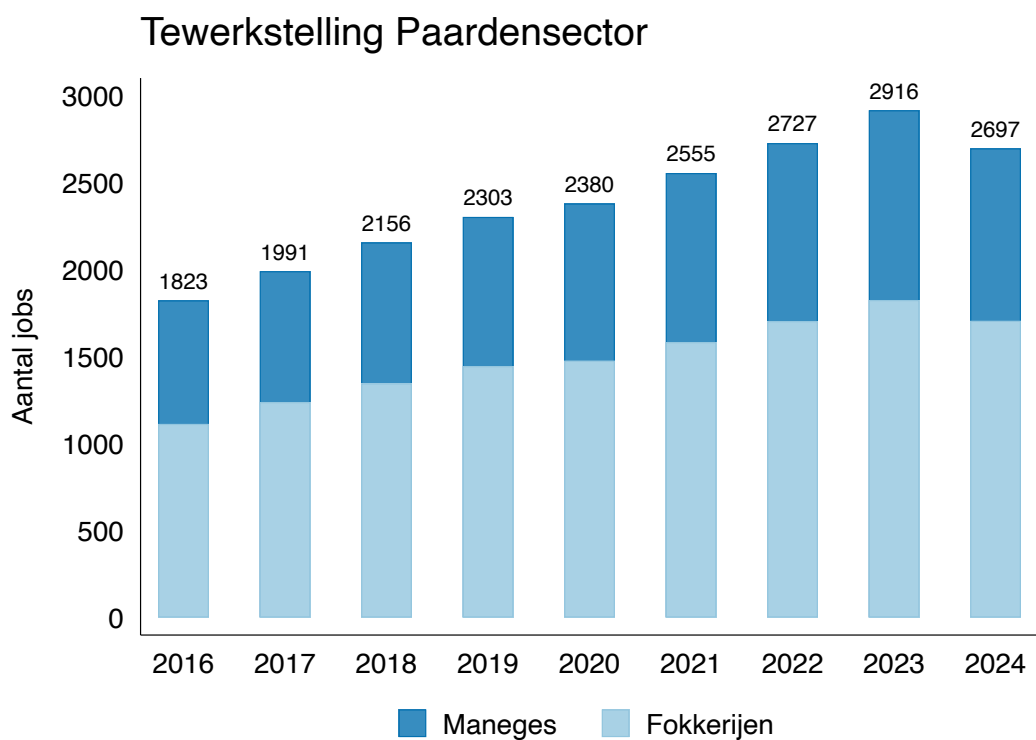
Om de geografische spreiding van de sector in kaart te brengen berekenen we de paardenintensiteit van een gemeente als het totaal aantal tewerkgestelden in de gemeente gedeeld door haar totaal aantal inwoners. Vervolgens plotten we deze intensiteit voor alle Vlaamse gemeentes in Figuur 10 waarbij donkerdere kleuren een grotere intensiteit weergeven. Uit de figuur komt naar voren dat er veel paardenactiviteiten zijn in de Kempen. Deze activiteiten bevinden zich dan vooral op (1) van rond Heist-op-den-berg naar boven tot aan de Nederlandse grens – waar ondermeer JV Horses is gelegen – en (2) in het oosten van Limburg van Lanaken – waar stoeterij Zangersheide is gelegen – naar arrondissement Maaseik, met ondermeer Ashford Farm. Ook in het Waasland en de Vlaamse Ardennen zijn er kleinere clusters aanwezig.

⁶ Indien de voornaamste sectorcode **01430** Fokken van paarden en paardachtigen is, classificeren we de entiteit als “Fokkerij”. Indien deze **93127** Activiteiten van paardensportclubs is, classificeren we ze als “Manege en Pension”.

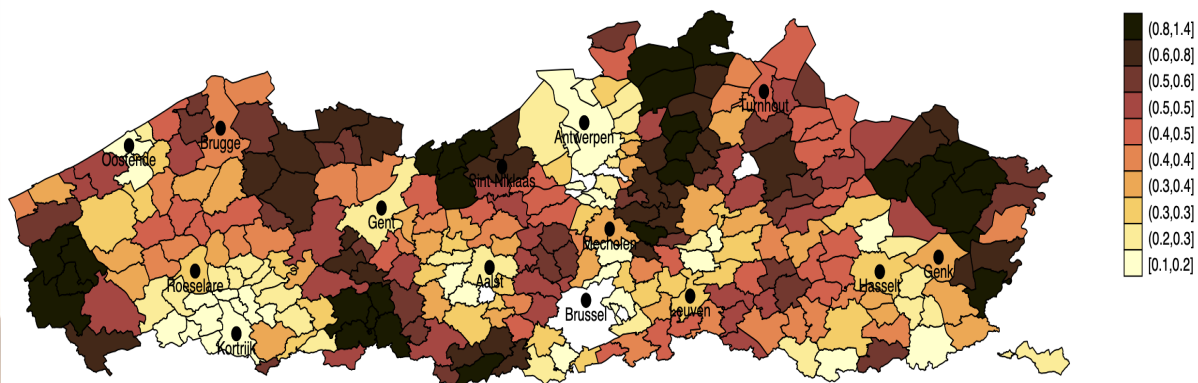
⁷ Indien de zaakvoerder niet voltijds in de zaak meewerkt, zal het aantal tewerkgestelden eerder een overschatting zijn. Aan de andere kant, kan het ook zijn dat de partner meewerkt. We denken dat deze twee effecten elkaar ongeveer opheffen.

Figuur 9 Evolutie Totale Directe Tewerkstelling Paardensector

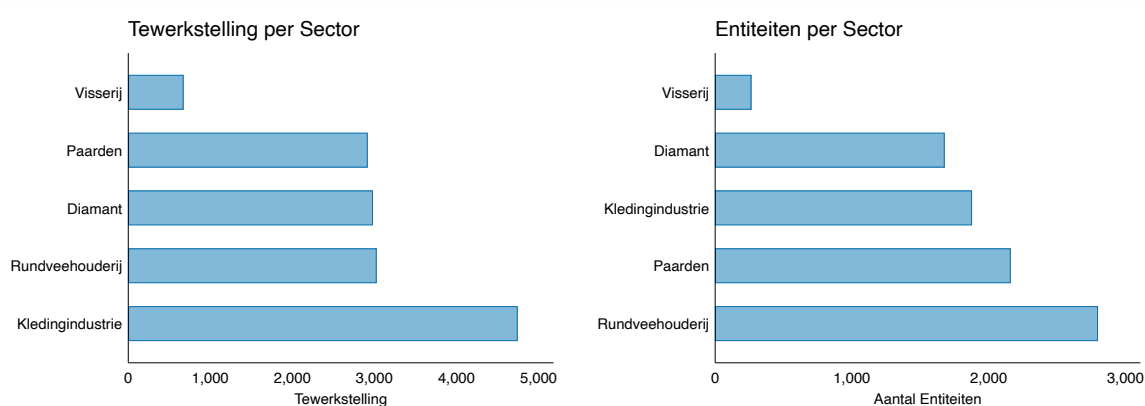
Figuur 10 Verspreiding Paardensector

Verspreiding Paardensector

We proberen een beeld te krijgen wat deze tewerkstelling precies betekent door ze te vergelijken met enkele bekendere sectoren. In Figuur 11 worden het aantal entiteiten en de totale tewerkstelling van de paardensector in Vlaanderen getoond tezamen met deze in de Visserij, Diamantsector, Rundveehouderij en Kledingindustrie.⁸ Uit deze figuur blijkt dat de Vlaamse paardensector vergelijkbaar in grootte is met de Rundveehouderij en Diamantsector. De Kledingindustrie telt dan wel minder entiteiten, maar realiseert een hogere tewerkstelling.

Figuur 11 Benchmark Tewerkstelling

⁸ De sector "Visserij" bevat alle ondernemingen met voornaamste NACE code "03 Visserij en Aquacultuur". De sector "Rundveehouderij" bevat entiteiten met voornaamste NACE code "141 Fokken van Melkvee" en "142 Fokken van andere Runderen". De Diamantsector bevat entiteiten met voornaamste NACE code "32121 Bewerken van Diamant" of "46761 Groothandel in Diamant en Andere Edelstenen". De Kledingindustrie bevat entiteiten met voornaamste NACE code "14 Vervaardiging van Kleding". Om de totale tewerkstelling te berekenen wordt telkens dezelfde procedure gevolgd. Telkens wordt er verondersteld dat de zaakvoerder voltijds in de entiteit werkt.

Omzet en Toegevoegde Waarde

In deze subsectie kijken we in meer detail naar de omzet en toegevoegde waarde van de directe activiteiten in de paardensector. De omzet weerspiegelt de totale inkomsten die binnen de sector worden gegenereerd en vormt een veelgebruikte indicator voor de economische omvang van de verkochte diensten en goederen. De toegevoegde waarde wordt gedefinieerd als het verschil tussen de omzet en de intermediaire diensten en goederen die gebruikt zijn om deze omzet te realiseren. Ter illustratie: wanneer een fokkerij een paard opkweekt en verkoopt voor €20000, dan is de omzet van de fokkerij gelijk aan deze €20000. Veronderstel dat de totale kosten aan voeder, dierenartsen en hoefsmeden om dit paard te laten opgroeien €12000 bedragen, dan is de toegevoegde waarde van het opfokken van dit paard gelijk aan €8000. Deze toegevoegde waarde kan dan aangewend worden om werknemers en de eigenaars van de infrastructuur te vergoeden. Economisch gezien sluit de toegevoegde waarde dan ook nauwer aan bij de bijdrage van een sector aan de totale economische activiteit en welvaart in een land of regio. Beide indicatoren worden echter regelmatig gebruikt in sectoranalyses en zullen dan ook hier gerapporteerd worden.

Zoals eerder vermeld, bestaat een aanzienlijk deel van de entiteiten in de paardensector uit zelfstandigen en ondernemingen die geen jaarrekening indienen. Dit bemoeilijkt de inschatting van de totale toegevoegde waarde, aangezien deze slechts rechtstreeks observeerbaar is voor ondernemingen met jaarrekeningen. Van de 2160 entiteiten in 2023, rapporteren bijvoorbeeld slechts 805 entiteiten de toegevoegde waarde. Bovendien wordt de omzet binnen deze groep slechts door een beperkt aantal, doorgaans grotere, ondernemingen gerapporteerd.

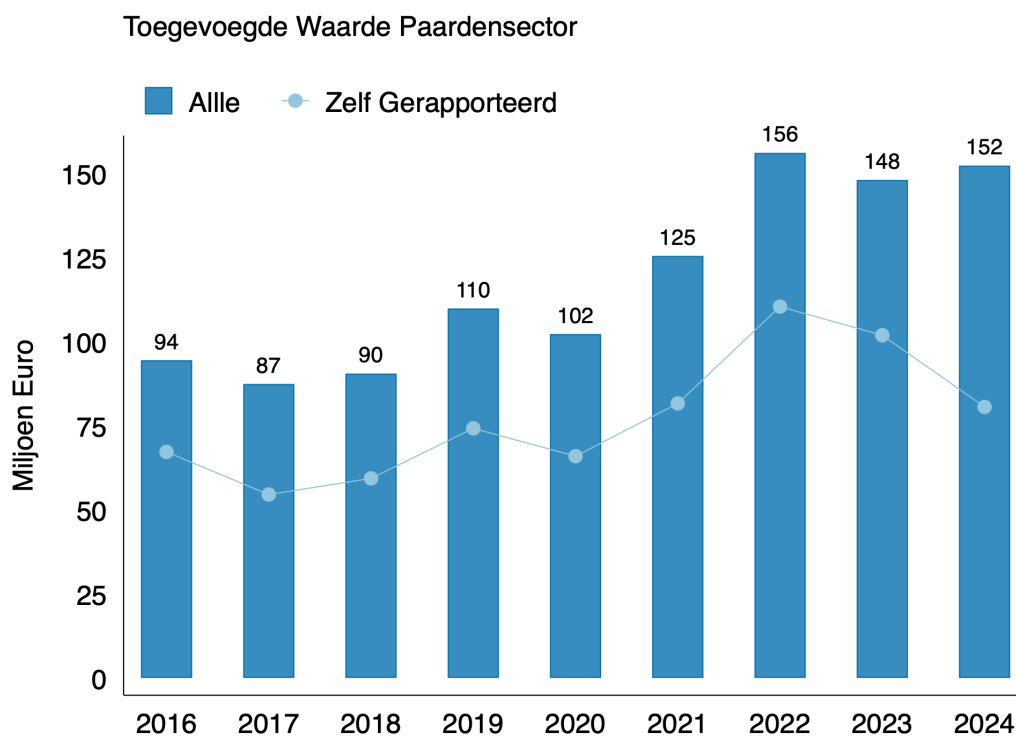
Om toch een inschatting te maken van de totale toegevoegde waarde, maken we gebruik van de informatie van de rapporterende entiteiten en extrapoleren we deze naar de volledige populatie. Meer bepaald gebruiken we de volgende procedure:

- 1) Bereken toegevoegde waarde per werknemer voor rapporterende entiteiten
- 2) Doe statistische analyse om te schatten hoe de toegevoegde waarde per tewerkgestelde afhangt van het jaar, de sector en het aantal tewerkgestelden
- 3) Gebruik deze schatting om de verwachte toegevoegde waarde in een gegeven jaar te berekenen voor een niet-rapporterende entiteit op basis van haar tewerkgestelden en de sector waarin ze actief is

Appendix B geeft meer details over de statistische analyse en de procedure om de toegevoegde waarde te berekenen.

Wanneer we een inschatting hebben van de toegevoegde waarde per entiteit, kunnen we weer de totale toegevoegde waarde bepalen. Deze is gerapporteerd in Figuur 12. De blauwe balken geven de totale toegevoegde waarde weer, met inbegrip van de inschatting van niet-rapporterende entiteiten. De blauwe lijn geeft de toegevoegde waarde weer enkel voor de rapporterende entiteiten. De **totale toegevoegde waarde** schommelde de laatste jaren rond **€150 miljoen**. Ook hier zien we een stijging over het laatste decennium.

Figuur 12 Evolutie Toegevoegde Waarde Paardensector

In België moeten enkel de grote ondernemingen de omzet rapporteren, wat het moeilijk maakt om een volledig beeld te krijgen van de totale omzet in de sector.⁹ Om toch tot een inschatting te komen, vertrekken we van de verhouding tussen de toegevoegde waarde en de omzet voor entiteiten die deze informatie wel rapporteren. Deze verhouding ligt rond de 0,30, hetgeen betekent dat de omzet ruwweg driemaal de toegevoegde waarde bedraagt.

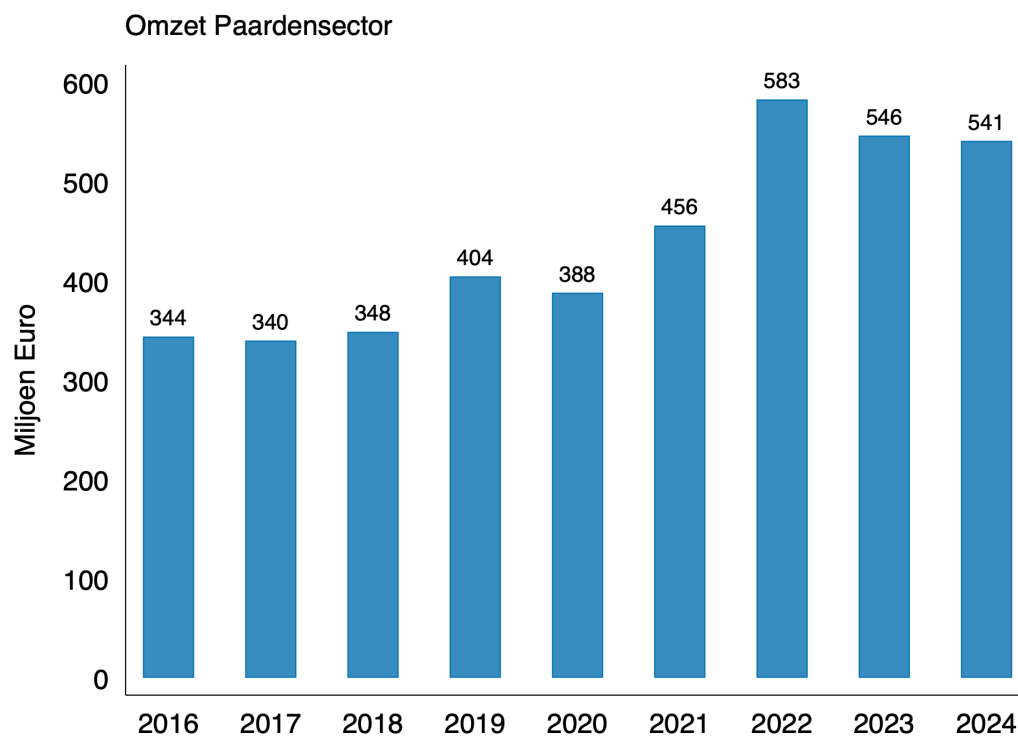
Op basis van deze verhouding wordt een omzetscijfer toegewezen aan alle entiteiten.¹⁰ Vervolgens sommeren we de omzet over alle entiteiten. Het resultaat hiervan is gerapporteerd in Figuur 13. In de laatste jaren bedroeg de **totale omzet** ongeveer **550 miljoen euro**. Het is belangrijk om te vermelden dat deze omzet een benadering is, gebaseerd op een aantal veronderstellingen. Het cijfer moet dan ook eerder als een indicatie van de grootteorde van de sector geïnterpreteerd worden, dan als een exact bedrag. Bovendien kan deze inschatting als een ondergrens worden beschouwd, aangezien activiteiten van ondernemingen waarin paarden slechts een nevenactiviteit vormen, niet worden meegenomen.

⁹ De omzet is enkel verplicht in te vullen in het volledig model van de jaarrekeningen. Enkel ondernemingen die minstens twee van de volgende drie drempelwaarden overschrijden moeten een volledig model indienen: (1) 50 werknemers, (2) jaaromzet van 9 miljoen euro of (3) balanstotaal van 4,5 miljoen euro. Andere ondernemingen mogen het verkort model of micromodel indienen.

¹⁰ Om precies te zijn gebruiken we een aangepaste ratio naargelang de toegevoegde waarde positief dan we negatief is. We nemen de mediaan van de ratio om de invloed van uitschieters te beperken.

Wanneer we deze **nevenactiviteiten** wel in rekening brengen en dezelfde methodologie toepassen, stijgt de geschatte toegevoegde waarde tot €239 miljoen en omzet van €938 miljoen in 2023. Deze cijfers zijn ook gerapporteerd in Figuur A8. Deze cijfers zijn echter eerder een overschatting van de totale directe activiteit gelinkt aan paarden. Daarom verkiezen we om hier verder te werken met de cijfers over ondernemingen met paarden als hoofdactiviteit.

Figuur 13 Evolutie Omzet Paardensector

Winstgevendheid

In deze sectie wordt de winstgevendheid van de paardensector geanalyseerd. Zoals eerder aangegeven bestaat de sector uit een groot aantal zelfstandigen en entiteiten zonder jaarrekening waarvoor we geen financiële gegevens hebben. Deze subsectie focust dan ook op de entiteiten met gerapporteerde winstgevendheid. Deze groep vertegenwoordigt ongeveer 37% van het totale aantal, maar realiseert meer dan de helft van de toegevoegde waarde zoals aangetoond in de vorige sectie.

Veelgebruikte winstgevendheidsindicatoren, zoals de winstmarge of EBITDA-marge, zijn minder geschikt in deze context, aangezien zij de omzet als referentiepunt gebruiken en omzetgegevens slechts voor een beperkt aantal entiteiten beschikbaar zijn. Daarom maken we gebruik van drie alternatieve indicatoren:

- 1) **Aandeel winstgevende entiteiten:** het percentage ondernemingen met een positieve winst, waarbij winst wordt gemeten als EBITDA, EBIT of winst na belastingen¹¹
- 2) **Return on Assets (ROA):** rendement op activa gedefinieerd als de ratio van de courante winst over de waarde van de totale activa. Deze meet hoe efficiënt ondernemingen hun activa inzetten om winst te genereren.
- 3) **Return on Capital Employed (ROCE):** ratio van courant resultaat over kapitaal en schulden op meer dan 1 jaar. Deze maatstaf geeft aan hoe efficiënt het geïnvesteerde kapitaal wordt benut.¹²

Figuur 14 geeft de evolutie van het percentage winstgevende ondernemingen weer. Uit deze cijfers blijkt dat recent meer dan een kwart van de ondernemingen actief in de paardensector een negatieve EBITDA marge hebben. Dit betekent dat de omzet van deze ondernemingen niet voldoende is om de operationele uitgaven zoals de intermediaire diensten en goederen en loonkosten te betalen. Het aandeel ondernemingen met een positieve EBITDA is ook dalend over tijd. Wanneer ook afschrijvingen en waardeverminderingen op immateriële vaste activa worden opgenomen, daalt het percentage winstgevende ondernemingen verder naar minder dan 60%. Het percentage winstgevende ondernemingen wanneer er wordt gekeken naar de winst na belastingen ligt op een vergelijkbaar niveau. Beide maatstaven vertonen ook een (licht) dalend verloop.

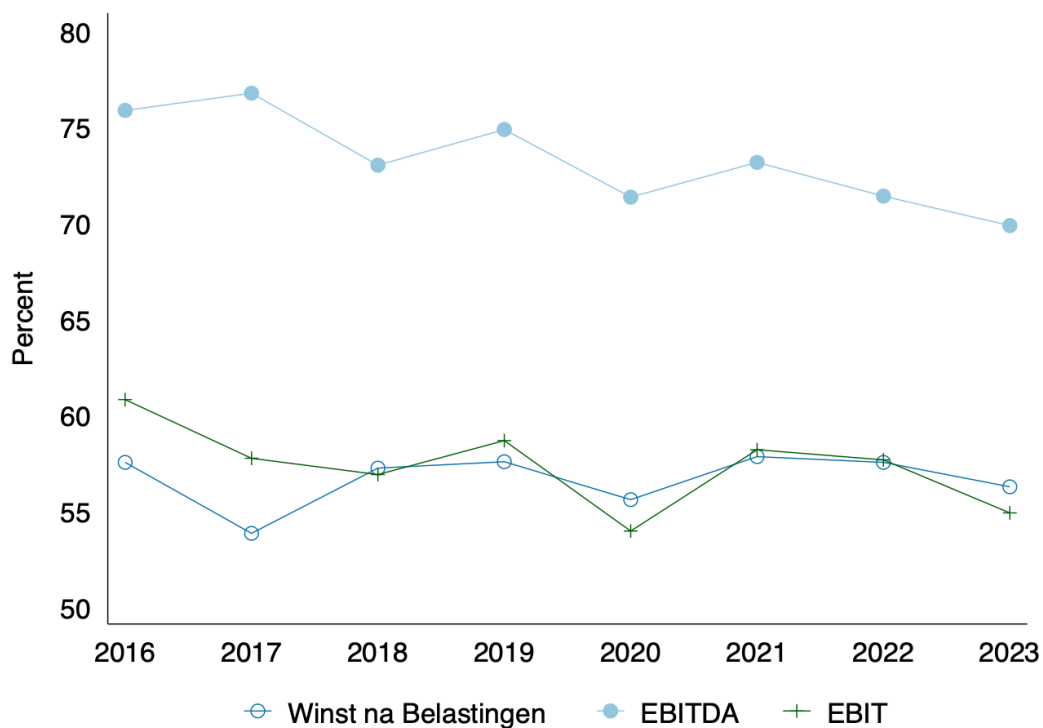
Het groot aantal verlieslatende ondernemingen vertaalt zich ook in een ROA maatstaf die rond de 0% fluctueert. De Return on Capital Employed is daarentegen positief, hetgeen waarschijnlijk

¹¹ EBITDA staat voor Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization, oftewel winst voor interesten, belastingen, afschrijvingen en amortisatie. De EBITDA geeft weer hoe winstgevend de activiteiten van een onderneming zijn en geeft het verschil tussen de omzet en de operationele kosten zoals intermediaire goederen en diensten en personeelskosten. EBIT staat dan voor Earnings Before Interest and Taxes en trekt de kosten van afschrijvingen en amortisaties van de EBITDA af. En laatste kijken we ook naar de finale winst na belastingen.

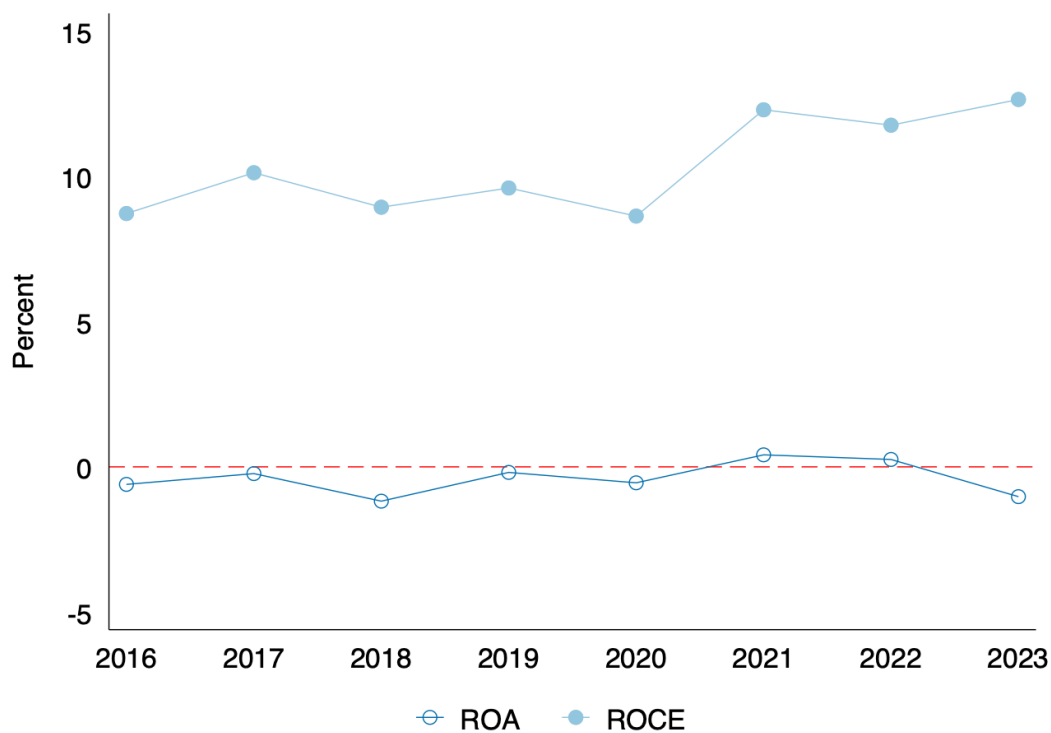
¹² Return on total assets is $9902 \text{ (courant resultaat voor belastingen)} / 20\text{-}58 \text{ Totaal der Activa en Return on capital employed : } 9902+650 \text{ (courant resultaat voor belastingen + Kosten van schulden)} / (10/15+16+17: \text{Kapitaal en schulden op meer dan 1 jaar})$

ook relatief lage bedragen geïnvesteerd kapitaal weerspiegelt voor winstgevende ondernemingen. Deze resultaten zijn gerapporteerd in Figuur 15.

Figuur 14 Evolutie Percentage Winstgevende Ondernemingen

Figuur 15 Evolutie Return on Assets en Return on Capital Employed

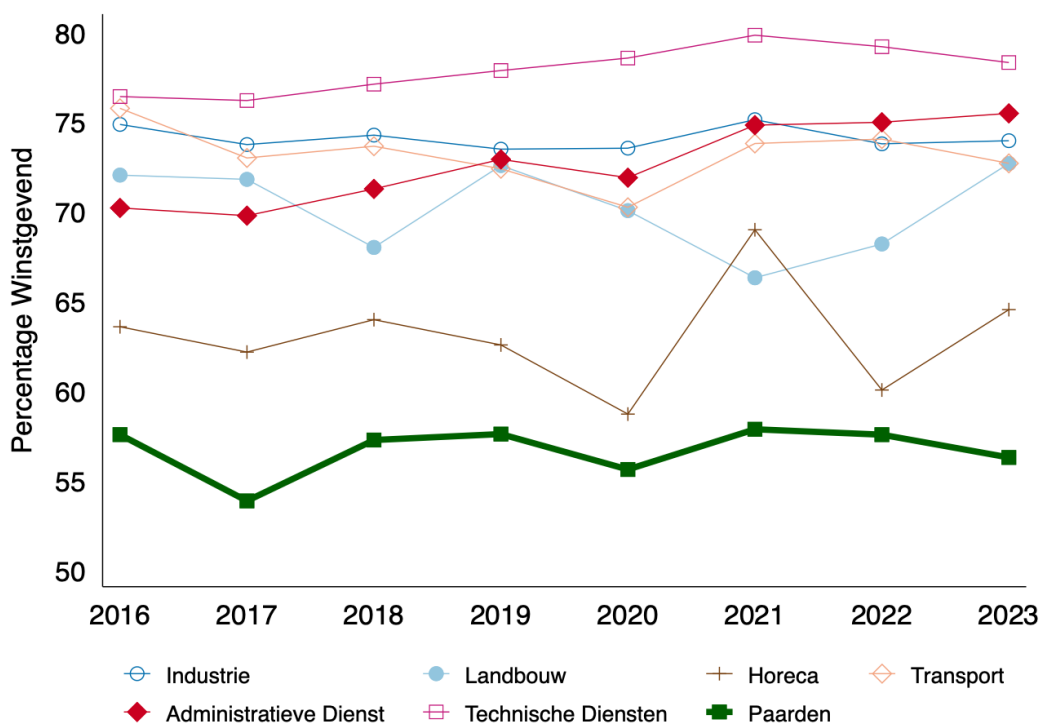

Het is nuttig om te weten hoe deze winstgevendheidscijfers zich vergelijken met deze in andere Vlaamse sectoren. Meer bepaald worden de volgende sectoren geselecteerd:

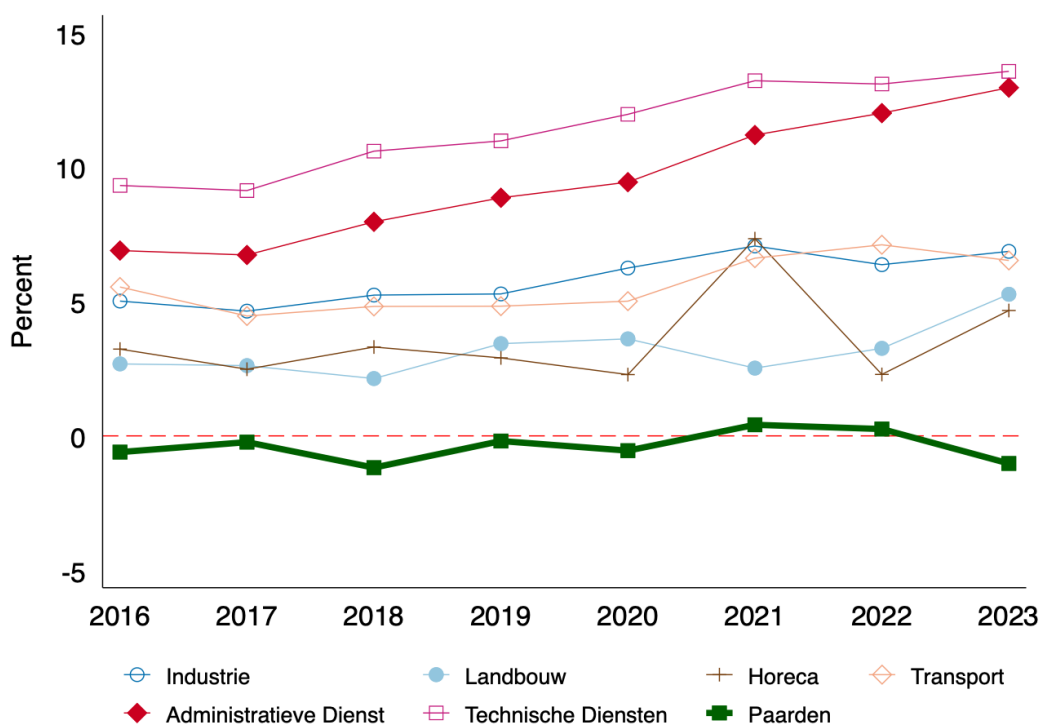
- Landbouw (NACE code 01)
- Industrie (NACE codes 10-33)
- Transport en Opslag (NACE code 49-53)
- Restaurants en Cafés (NACE code 56)
- Technische Diensten (NACE code 71)
- Administratieve Diensten (NACE code 82)

Figuur 16 toont het percentage ondernemingen met een positieve winst na belastingen. Hieruit blijkt meteen dat de paardensector het slechtste scoort op winstgevendheid van alle sectoren. Andere sectoren die het – niet onverwacht – moeilijk hebben in termen van winstgevendheid zijn de Landbouwsector en Horeca. Bovenaan vinden we de sector van Technische Diensten, hetgeen ondermeer architecten en ingenieursdiensten bevat. Eenzelfde beeld komt naar voren wanneer we kijken naar de ROA in Figuur 17. De paardensector staat als laagste gerangschikt, nog onder de Horeca en Landbouwsector. Technische en Administratieve Diensten scoren relatief goed.

Figuur 16 Benchmark Percentage Winstgevende Ondernemingen

Figuur 17 Benchmark Return on Assets

Conclusie Directe Activiteiten

Op basis van de Bel-First databank en de lijst van Paardenpunt Vlaanderen werden in 2023 in totaal 2160 actieve entiteiten (maneges, rijsscholen, paardenpensions en fokkerijen) geïdentificeerd in Vlaanderen. De sector bestaat overwegend uit zelfstandigen en zeer kleine ondernemingen. De totale directe tewerkstelling bedraagt 2916 voltijdse equivalenten (VTE's) en de omzet wordt geraamd op circa €550 miljoen, waarvan €380 miljoen via fokkerijen en €166 miljoen via maneges en pensions. De totale toegevoegde waarde schommelt rond de €150 miljoen.

De sector is vergelijkbaar in omvang met de Vlaamse rundveehouderij en de diamantsector. De winstgevendheid staat wel onder druk: de paardensector heeft het laagste aandeel winstgevendende ondernemingen van alle onderzochte sectoren, inclusief land- en tuinbouw en horeca.

D. Ondersteunende Activiteiten

Het houden van paarden vereist verschillende ondersteunende activiteiten. Denk maar aan het produceren en verhandelen van veevoeder, veterinaire diensten, het beslagen van paarden, etc... Om de economische waarde van al deze activiteiten te bepalen, gebruiken we verschillende methodes en databronnen. In dit deel maken we een meer gedetailleerde inschatting van de tewerkstelling, toegevoegde waarde en omzet voor een aantal grote ondersteunende activiteiten:

1. Dierenartsen en Paardenklinieken
2. Hoefsmeden
3. Handel paardenproducten
4. Paardenvoeder
5. Weddenschappen

Deze analyse maakt weer gebruik van verschillende sectorcodes aangevuld met externe bronnen.

Dierenartsen en Paardenklinieken

We volgen de volgende procedure om de activiteiten van **dierenartsen** gerelateerd aan paarden te bepalen :

- 1) Selecteer alle entiteiten met dierenarts als hoofdactiviteit (code 75000) in Vlaanderen en volg zelfde procedure als bij directe activiteiten om tewerkstelling, toegevoegde waarde en omzet te bepalen
- 2) Maak een inschatting van het aandeel paarden in de activiteiten van de dierenartsen om productie en tewerkstelling aan paardensector toe te wijzen.

Uit stap 1 blijkt dat er in totaal 3410 dierenartsen zijn in Vlaanderen die in totaal voor een tewerkstelling van 4271 VTE's zorgen en een toegevoegde waarde en omzet realiseren van respectievelijk € 329 miljoen en € 1,18 miljard. Jammer genoeg bestaan er geen exacte cijfers over een indeling van deze omzet naar de verschillende diersoorten. Om toch de activiteiten toe te kunnen wijzen aan de paardensector gebruiken we de surveys van de FVE (Federation of Veterinarians of Europe). In hun studie uit 2024 bleek dat 14,7% van de gerapporteerde hoofdactiviteiten van dierenartsen in België gerelateerd waren aan paarden.¹³ Als we dit cijfer gebruiken om de activiteiten toe te wijzen aan paarden komen we tot het volgende:¹⁴

---

¹³ Meer bepaald wordt de belangrijkste focus van de dierenartsen vermeld. 30% van de dierenartsen geeft aan dat paarden tot de belangrijkste focus horen. De percentages over alle dieren sommeren tot 203%. Een inschatting van het aandeel paarden in de activiteiten is dan $30\%/203\% = 14,7\%$ Dit is ook consistent met cijfers van de orde van dierenartsen die op hun website specialisaties rapporteren van dierenartsen. Van de 235 opgelijste gespecialiseerde dierenartsen, hebben er 36 (oftewel 15,3%) een specialisatie in paarden.

¹⁴ In hun rapport van 2018 wordt er expliciet een omzetcijfer per diersoort gerapporteerd. Dit percentage is voor België 8%. Indien dit aandeel wordt gebruikt, vinden we 342 VTE's, een toegevoegde waarde van €

- **Tewerkstelling:** 628 VTE
- **Toegevoegde waarde:** € 48,8 miljoen
- **Omzet:** € 173,5 miljoen

Voor de paardenklinieken hebben we in totaal 8 klinieken geïdentificeerd in Vlaanderen.¹⁵ Deze werden opgezocht in de database met jaarrekeningen. In totaal vonden we de volgende cijfers voor de economische activiteit in deze dierenklinieken:¹⁶

- **Werknemers:** 97 VTE
- **Toegevoegde waarde:** € 8,4 miljoen
- **Omzet:** € 31,5 miljoen

Hoefsmeden

Om alle hoefsmeden te selecteren vallen we weer terug op de activiteitencodes. Een extra moeilijkheid is dat de activiteitencodes in onze ondernemingsdatabase niet gedetailleerd genoeg zijn om rechtstreeks de hoefsmeden te selecteren. Hierdoor moeten we een omweg nemen via de Kruispuntbank van Ondernemingen. Meer bepaald werd de volgende procedure gevolgd:

- 1) Selecteer alle ondernemingsnummers van vestigingen met activiteitscode 0162011 “Hoefsmeden” in de Kruispuntbank
- 2) Zoek deze ondernemingsnummers op in database met jaarrekeningen
- 3) Focus op entiteiten met voornaamste activiteit in 01620 “Ondersteunende activiteiten veehouderij” of in “25 – Producten van Metaal”
- 4) Zelfde procedure als voor berekening directe activiteiten voor tewerkstelling, toegevoegde waarde en omzet

Op basis hiervan vinden we 721 hoefsmeden in Vlaanderen in 2024. De overgrote meerderheid (bijna 80%) van deze zijn zelfstandigen. Dit betekent echter ook dat de toegevoegde waarde en

26,3 miljoen en een omzet van € 94,4 miljoen. We denken echter dat de 14,7% meer accuraat is omdat deze (1) overeenkomt met wat gerapporteerd wordt door de Orde van de Dierenartsen, bijvoorbeeld tussen 2015 en 2018 was dit percentage al gestegen van 5% naar 8% en (2) het aantal paarden waarschijnlijk gestegen is sinds 2018.

¹⁵ Equitom, Dierenkliniek Bosdreef, Cavalinne (vestiging Bosdreef), Het Bokt, De Morette, Paardenkliniek UGent, Equinox en Horsepital

¹⁶ Om precies te zijn vonden we voor de paardenkliniek van de UGent geen aparte cijfers in de ondernemingsdatabase. Op de website van de paardenkliniek werden 24 medewerkers gevonden. We hebben dit aantal medewerkers ook gebruikt om een inschatting te maken van de omzet en toegevoegde waarde op basis van deze in de andere dierenklinieken.

omzet op basis van een beperkt aantal observaties werd bepaald.¹⁷ De activiteiten van hoefsmeden zijn dan de volgende:

- **Tewerkstelling:** **735 VTE**
- **Toegevoegde waarde:** **€ 57,2 miljoen**
- **Omzet** **€ 171,6 miljoen**

Handel paardenproducten

Er bestaat geen specifieke activiteitscode voor groot- of kleinhandel in paardenproducten. Voor een inschatting van deze activiteiten baseren we ons op een lijst van handelaars van Paardenpunt Vlaanderen. Voor deze lijst werd manueel de ondernemingsnummers opgezocht op basis van de naam en adres in de KBO (kruispuntbank ondernemingen) database. Dit resulteerde in een totaal van 58 entiteiten die werden teruggevonden. We passen weer onze standaard werkwijze toe om de tewerkstelling, toegevoegde waarde en omzet te berekenen.¹⁸ De inschatting van de activiteiten is de volgende:

- **Totale tewerkstelling:** **192 VTE**
- **Toegevoegde waarde:** **€15,4 miljoen**
- **Omzet:** **€72,0 miljoen**

Veevoeder

We gebruiken cijfers van de Belgian Feed Association (BFA) – de beroepsfederatie van de diervoedersector in België. Volgens hun cijfers zijn er 3594 VTE's tewerkgesteld in de sector in België voor een productie van € 6,3 miljard. Volgens cijfers van de sector is ongeveer 1% van de productie bestemd voor paarden. Als we gebruiken dat ongeveer 2/3 van de Belgische paarden

---

¹⁷ 159 entiteiten hebben een jaarrekening en rapporteren dus de toegevoegde waarde. Het aantal observaties die ook de omzet rapporteren is zo beperkt dat we de zelfde ratio nemen als de directe activiteiten (met name omzet is drie keer de toegevoegde waarde)

¹⁸ De inschatting van de totale toegevoegde waarde is gebaseerd op een extrapolatie van de gerapporteerde waarde van de toegevoegde waarde voor 38 entiteiten. Voor de resterende 20 eenheden die geen toegevoegde waarde rapporteren, gebruiken we de gemiddelde toegevoegde waarde per werknemer. Voor de inschatting van de omzet gebruiken we weer een extrapolatie op basis van het aandeel toegevoegde waarde in de omzet. Let wel, het aantal ondernemingen dat omzet rapporteert is beperkt (en gelijk aan 11 observaties over de periode 2020-2024).

in Vlaanderen staat komen we tot een volgende inschatting van tewerkstelling en omzet in deze sector:

- **Tewerkstelling:** **24 VTE**
- **Omzet:** **€ 42 miljoen**

Weddenschappen

In Vlaanderen zijn weddenschappen op paardenrennen nog steeds een belangrijke component van de algemene weddenschappen. De Kansspelcommissie verzamelt cijfers over gokactiviteiten vond in haar meest recente cijfer rapport dat in 2022 de totale inzet op paardenrennen in België gelijk was aan 206 miljoen euro.¹⁹ De totaal uitbetaalde winsten bedroegen 167 miljoen euro. Het verschil tussen de twee wordt ‘Gross Gaming Revenue’ (GGR) genoemd en bedroeg dus 38 miljoen euro. Dit is 10,6% van de totale GGR van weddenschappen in België. Als we weer een verdeelsleutel van 2/3 voor Vlaanderen toepassen, betekent dit een GGR van 25 miljoen euro in Vlaanderen en totale inkomsten van 137,3 miljoen euro. Het gros van deze GGR wordt online en in wedkantoren behaald. In de hippodromen wordt slechts een 1,2 miljoen euro inzet genoteerd en 1 miljoen euro uitgekeerd prijzengeld, wat resulteert in een GGR van ongeveer 220 duizend euro.

Conclusie

De analyse van de belangrijkste ondersteunende activiteiten toont aan dat de economische impact van de paardensector zich ruim buiten de kernactiviteiten uitstrekt. Sectoren zoals diergeneeskunde, hoefsmederij, handel in paardenproducten en voederproductie vertegenwoordigen samen een substantiële bijdrage in termen van tewerkstelling en omzet.

Hoewel de gehanteerde methodes en databronnen verschillen per activiteit en gepaard gaan met bepaalde aannames, geven de resultaten een consistent beeld van het belang van deze ondersteunende sectoren. Ze vormen een essentieel onderdeel van het bredere ecosysteem rond paarden en zijn onmisbaar voor het functioneren van zowel professionele als particuliere paardenhouderij.

¹⁹ Bron Kansspelcommissie (2023) “De Belgische Kansspelmarkt in Cijfers”.

E. Totaal Belang Vlaamse Paardensector

Nu willen we de resultaten van de directe activiteiten combineren met de ondersteunende activiteiten om zo tot een algemene inschatting te komen van het belang van de paardensector in Vlaanderen. Om een volledig beeld te krijgen van de paardensector, zouden we alle ondersteunende activiteiten – zowel voor het professioneel als particulier houden van paarden – moeten kennen en bij de directe activiteiten optellen. Het is echter onmogelijk om een volledig exhaustieve lijst van ondersteunende activiteiten op te stellen voor de paardensector. Om toch tot een inschatting te komen van de totale grootte van de ondersteunende activiteiten combineren we ten eerste de directe professionele activiteiten uit sectie C met de multiplicatoren van de productie en tewerkstelling gepubliceerd door het Planbureau. Dit geeft ons een idee van de ondersteunende activiteiten voor de professionele diensten. Hier willen we nog de ondersteunende activiteiten voor het houden van paarden bij particulieren bijtellen. Hiervoor (1) berekenen we het aandeel van particuliere paarden in het totaal aantal paarden en (2) wijzen we de ondersteunende diensten in de vorige sectie toe aan particulieren op basis van dit aandeel. De procedure en resultaten worden verder uitgewerkt hieronder.

Multiplicatoren Paardensector

In dit deel gebruiken we de multiplicatoren van de productie en tewerkstelling van het Planbureau in combinatie met de directe activiteiten geïdentificeerd in sectie C om tot een totale inschatting van de ondersteunende activiteiten voor de professionele paardensector te komen.

De multiplier van de productie geeft aan met hoeveel de totale productie in de economie verandert wanneer er een verandering in de finale vraag naar het product of dienst is in een bepaalde sector. Bijvoorbeeld als de finale vraag naar diensten en producten van de paardensector stijgt met 10 miljoen euro – het directe effect – dan zal dit ook een stijging in de vraag naar de diensten en goederen van Belgische toeleveranciers – zoals hoefsmeden, dierenartsen, diervoederproducenten, ... -- veroorzaken. Dit wordt het indirecte effect genoemd. De multiplier is dan de verhouding van het totale effect – de som van het indirecte en directe effect – over het directe effect. Als bijvoorbeeld de vraag naar producten van toeleveranciers met 8 miljoen euro stijgt in respons op een stijging van de productie van 10 miljoen euro, dan is de multiplier gelijk aan 1,8. Deze multiplicatoren bestaan zowel voor de productie als voor de werkgelegenheid, waarbij de laatste dan meet met hoeveel de totale werkgelegenheid stijgt indien er 100 extra banen worden gecreëerd in de directe activiteiten van de paardensector.

De multiplicatoren worden per brede sector gepubliceerd. We gebruiken deze voor de sector NACE 01 – Landbouw voor de fokkerijen en deze voor NACE 93 – Sport en Ontspanning voor de maneges. De berekeningen zijn de volgende:

Omzet:

We gebruiken de omzetcijfers uit sectie A voor fokkerijen (€380 miljoen) en maneges/pension (€166 miljoen) om een inschatting te maken van de totale activiteiten:

- Multiplicator productie NACE 01 - Landbouw: 1,90
- Multiplicator productie NACE 93 - Sport, ontspanning: 2,00
- **Totale omzet :** **€ 1.054 miljoen**
 $= 1,90 * 380 + 2,00 * 166$

Deze totale omzet bestaat dus uit een omzet uit directe activiteiten van € 546 miljoen en een omzet bij toeleveranciers van € 508 miljoen.

Tewerkstelling

Op eenzelfde manier bepalen we de totale tewerkstelling in de paardensector, toeleveranciers inbegrepen:

- Multipl. tewerkstelling NACE 01 - Landbouw: 1,54
- Multipl. tewerkstelling NACE 93 - Sport, Ontspanning: 2,20
- **Totale tewerkstelling:** **5211 VTE**
 $= 1,54 * 1825 + 2,20 * 1091$

Deze totale tewerkstelling bestaat dus uit tewerkstelling in fokkerijen, maneges en pensions van 2916 VTE's en een indirecte tewerkstelling van 2295 VTE's.

Inschatting paarden bij particulieren

De omzet en tewerkstelling berekend in de vorige sectie betreft enkel deze gerelateerd aan de professionele activiteiten in fokkerijen, pensions en maneges. Een groot deel van de paarden in Vlaanderen staan echter bij particulieren. Deze paarden hebben ook voeder, dierenartsen, hoefsmeden, ... nodig. Deze zijn op dit moment niet opgenomen in de analyse. Om hiervoor te corrigeren maken we eerst een inschatting van het aandeel paarden dat bij particulieren staat en gebruiken we dit aandeel om de belangrijkste activiteiten – voeder, dierenartsen en klinieken, hoefsmeden en handel – toe te wijzen aan particulieren versus professionelen. Het aandeel voor particulieren kunnen we dan ook optellen bij de totale tewerkstelling en omzet die hierboven was

berekend. Noteer dat dit meer dan waarschijnlijk een onderschatting is omdat andere activiteiten zoals mestverwerking, kadaververwerking, veevoeder niet via grote producenten, ... niet is opgenomen.²⁰

We schatten het aantal paarden bij particulieren op basis van cijfers van de Belgische Confederatie van het Paard. Deze geeft het aantal geregistreerde paarden per adres (inrichting genoemd). Deze zijn echter niet gerapporteerd voor privé doeleinden versus professionele doeleinden. In totaal zijn er 199.489 paarden geregistreerd waarvan er 141.434 zijn gekoppeld aan een inrichting. We nemen de veronderstelling dat inrichtingen met minstens 14 paarden professionele gebruikers zijn. Dit komt overeen met eenzelfde aantal inrichtingen als er entiteiten in de directe activiteiten analyse zijn gevonden. Verder veronderstellen we dat paarden die niet gekoppeld zijn aan een inrichting bij particulieren staan. Dit brengt ons op een totaal van 124.942 paarden (=62,6%) die bij voor privé-doeleinden gebruikt worden.

We gebruiken dit percentage om de ondersteunende activiteiten toe te wijzen aan particulieren. Deze zijn gerapporteerd in Tabel 2.²¹

Tabel 2 Economische Activiteit Privé Doeleinden

	Omzet	Tewerkstelling
Dierenartsen en Klinieken	128,3 miljoen	454
Hoefsmeden	107,4 miljoen	460
Winkels	45,1 miljoen	120
Voeder	26,3 miljoen	15
Totaal	307,1 miljoen	1049

²⁰ In principe zouden we ook op basis van de ondersteunende activiteiten voor de professionele paardensector, deze voor het particulier houden van paarden kunnen berekenen. We verkozen dit niet te doen omdat dit waarschijnlijk tot een overschatting van deze activiteiten zou leiden omdat de ondersteuning voor particuliere activiteiten minder groot zal zijn.

²¹ Bijvoorbeeld voor Dierenartsen en Klinieken vonden we dat er $628+97=725$ VTEs werkzaam waren. Hiervan veronderstellen we dat er $62,6\% \times 725 = 454$ voor particuliere paarden werkzaam zijn. Op eenzelfde manier berekenen we de omzet en werkgelegenheid gerelateerd aan het houden van paarden bij particulieren voor de andere sectoren.

Totale Activiteit Paardensector

We combineren nu de activiteiten gerelateerd aan privédoeleinden met deze voor professionele activiteiten om het totale economische belang van de paardensector te bepalen. Het is belangrijk om te vermelden dat we enkel het deel van de hoefsmeden, dierenartsen, voederproductie en winkels voor particulieren mogen optellen bij de activiteit bepaald met de multiplicatoren. Dit omdat in deze multiplicatoren deze activiteiten al waren opgenomen die gerelateerd zijn aan de maneges, pensions en fokkerijen. De inschatting van het totale economische belang van de paardensector in Vlaanderen is de volgende:

Omzet:	€ 1,361 miljard
Tewerkstelling:	6260 VTE's

De paardensector genereert dus een niet te verwaarlozen omzet in de Vlaamse economie en is verantwoordelijk voor een belangrijk aantal jobs. Het is hier bovendien van belang om op te merken dat dit waarschijnlijk nog een onderschatting is van de activiteiten:

- Entiteiten met nevenactiviteiten in het houden van paarden zijn niet mee opgenomen
- Enkel de belangrijkste ondersteunende activiteiten voor particulieren zijn opgenomen. Bijvoorbeeld mestverwerking, handel in veevoeder, voederproductie op boerderijen, ... zijn niet mee opgenomen

Conclusie Totale Activiteiten

Door de directe en ondersteunende activiteiten te combineren, komt de totale economische impact van de paardensector in Vlaanderen uit op een geschatte omzet van €1,36 miljard en een tewerkstelling van 6.260 voltijdse equivalenten.

Deze cijfers tonen aan dat de paardensector een substantiële economische rol speelt, niet alleen via haar kernactiviteiten, maar ook via een breed netwerk van toeleverende en ondersteunende diensten.

Tegelijk moet worden benadrukt dat deze inschatting met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd dient te worden. De gehanteerde methodologie en beschikbare data impliceren dat bepaalde activiteiten – zoals nevenactiviteiten van ondernemingen en minder zichtbare ondersteunende diensten – slechts gedeeltelijk of niet zijn opgenomen. De gerapporteerde cijfers kunnen daarom eerder als een ondergrens van de werkelijke economische impact worden beschouwd.

F. Algemene Conclusie²²

Dit rapport brengt het economische belang van de Vlaamse paardensector in kaart. De analyse toont aan dat de sector een aanzienlijke economische voetafdruk heeft, zowel via directe activiteiten als via een breed netwerk van ondersteunende diensten.

Op het vlak van internationale handel neemt België een uitzonderlijke positie in. Met een exportwaarde van €175 miljoen aan levende paarden in 2024 – ruim vier keer de importwaarde – behoort België tot de absolute top in Europa. De sterke groei van de export naar de Verenigde Staten, met een verdubbeling van zowel het volume als de gemiddelde prijs per paard (van €45.000 in 2019 naar €68.000 in 2024), onderstreept de internationale reputatie van de Belgische paardenfokkerij.

De directe activiteiten van de Vlaamse paardensector – fokkerijen, maneges en paardenpensions – omvatten 2160 entiteiten die samen 2916 VTE's tewerkstellen en een omzet van circa €550 miljoen genereren. De sector is daarmee vergelijkbaar in omvang met de Vlaamse rundveehouderij en de diamantsector. De winstgevendheid staat echter onder druk: de paardensector kent het laagste percentage winstgevendende ondernemingen van alle onderzochte sectoren.

Wanneer ook de indirecte en ondersteunende activiteiten worden meegerekend – inclusief dierenartsen, hoefsmeden, voederproductie, handel in paardenproducten en weddenschappen – bedraagt de totale tewerkstelling 6260 VTE's en de totale omzet €1,36 miljard. Hiervan is circa 40% toe te schrijven aan de directe activiteiten en 60% aan de indirecte en ondersteunende activiteiten, zowel voor de professionele sector als voor particuliere paardenhouders.

Het is belangrijk te benadrukken dat deze cijfers eerder een onderschatting vormen van de werkelijke economische impact. Nevenactiviteiten in het houden van paarden, mestverwerking, kadaververwerking en niet-geregistreerde professionele activiteiten zijn niet mee opgenomen. De paardensector is dan ook een significante pijler van de Vlaamse economie die bijdraagt aan werkgelegenheid, internationale handel en het Vlaamse platteland.

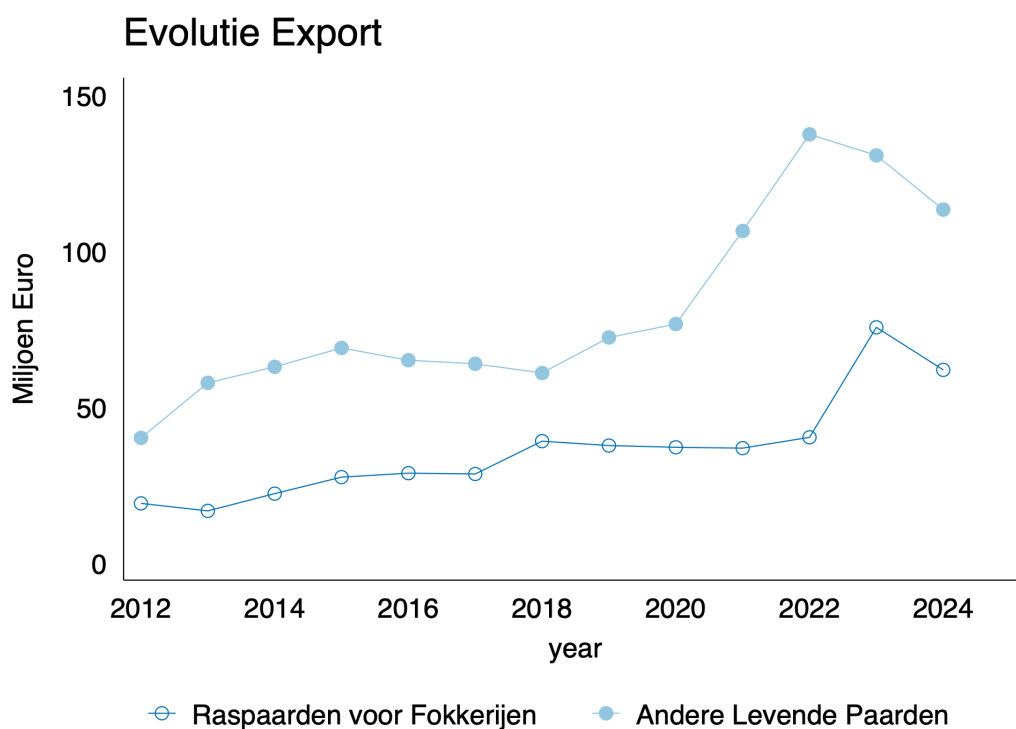
²²De onderzoeksopzet, dataverzameling en analyses en zijn uitgevoerd en bedacht door de auteur zelf. De tekst werd geschreven door de auteur. AI werd enkel gebruikt om de tekst na te lezen op grammaticale en spellingsfouten en om een voorstel voor de conclusies te genereren. De achtergrondfiguur is tevens door AI gegenereerd.

Appendix

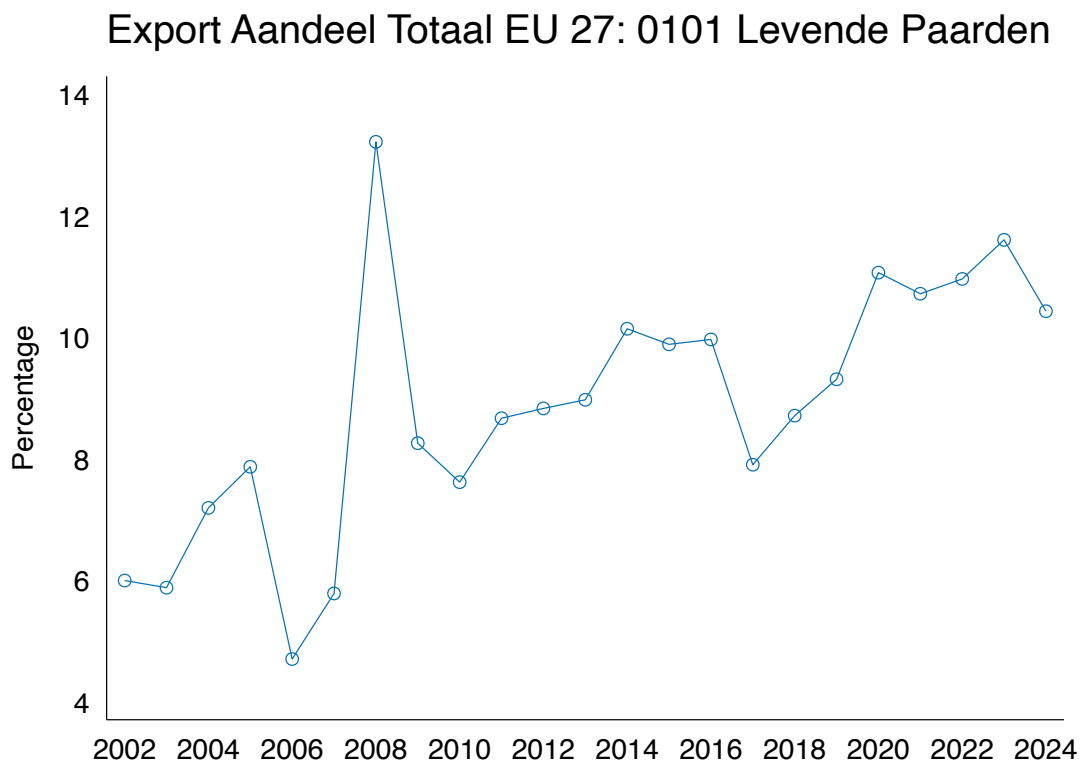
Appendix A: Extra Grafieken

Figuur A 1 maakt een opsplitsing van de uitvoer van levende paarden naar “Raspaarden voor Fokkerijen” en “Andere Levende Paarden”. De andere categorieën waaronder levende paarden voor de slacht hadden een totale exportwaarde van minder dan €1 miljoen in 2024.

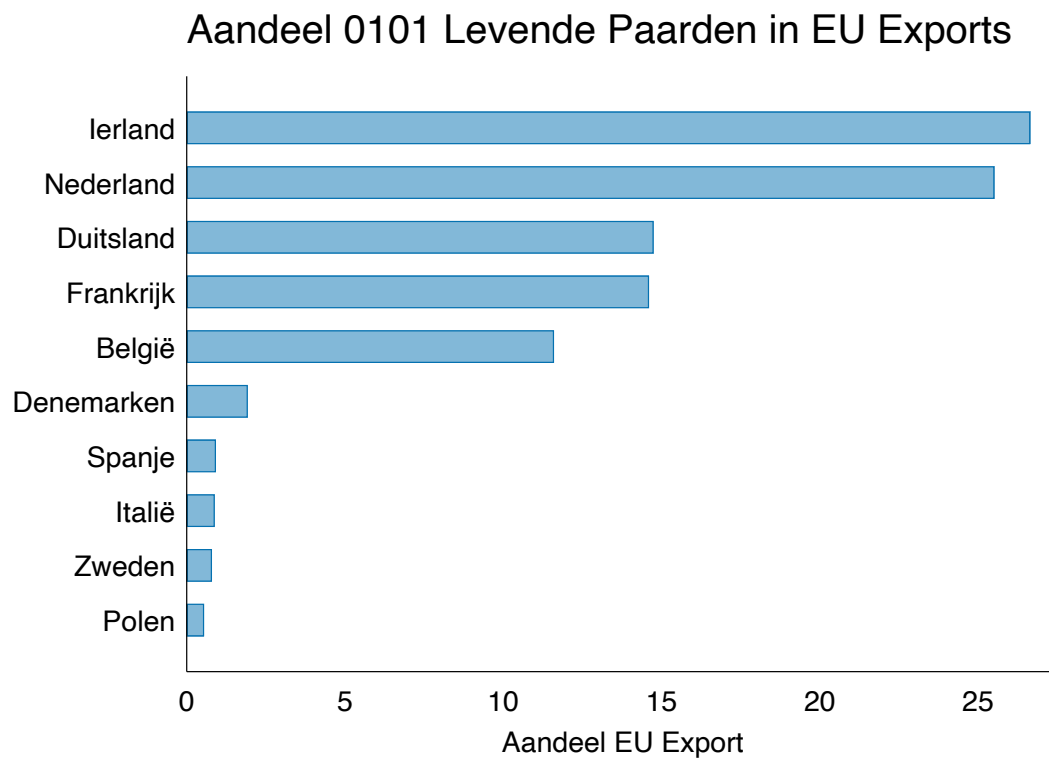
Figuur A 1 Evolutie Uitvoer Raspaarden en Andere Levende Paarden

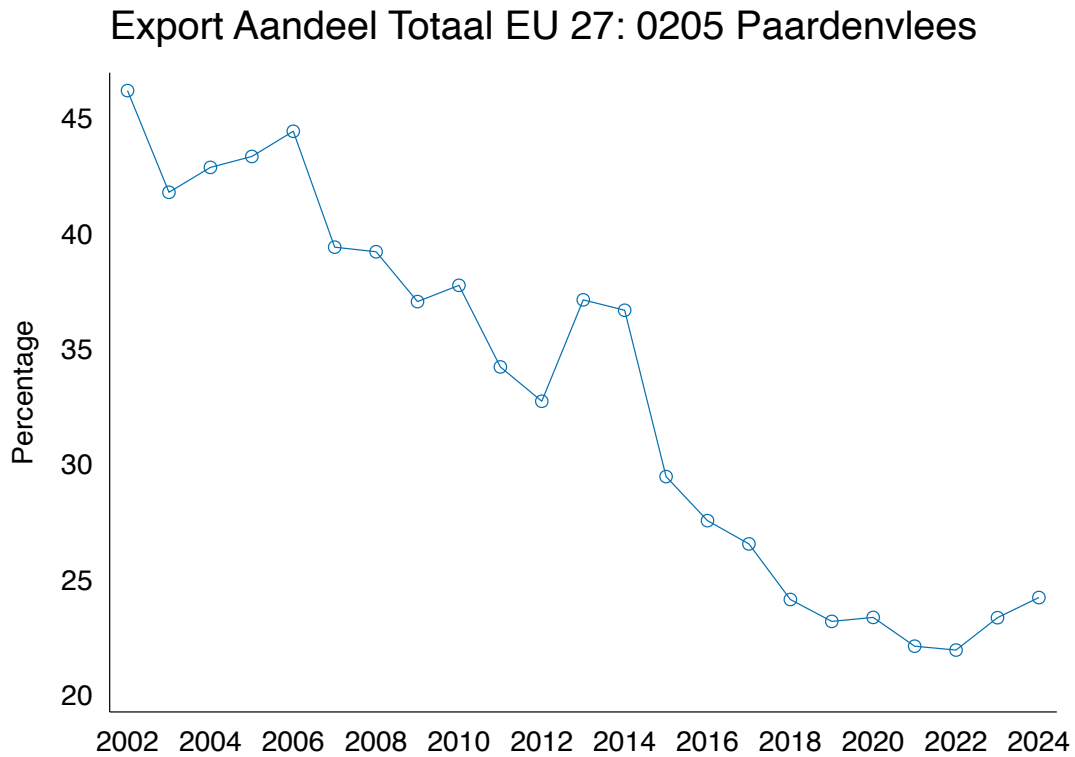
Figuur A 2 Evolutie Aandeel België in totale export EU Levende Paarden

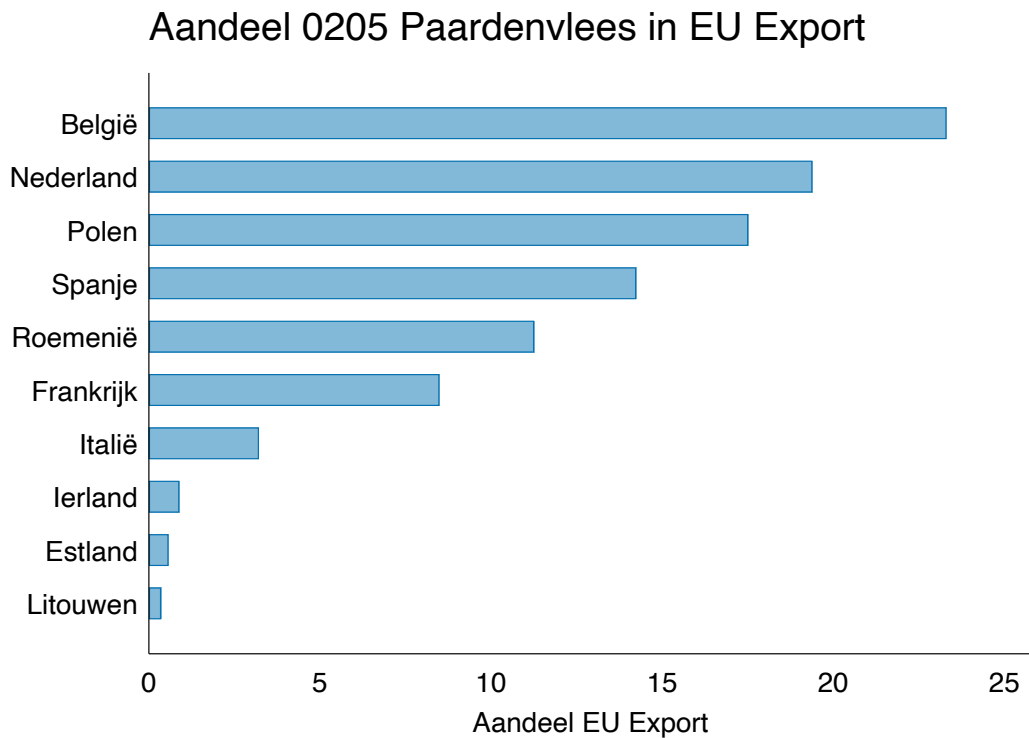
Figuur A 3 Aandeel in Totale EU Uitvoer Levende Paarden per Land

Figuur A 4 Evolutie Aandeel België in totale export EU Paardenvlees

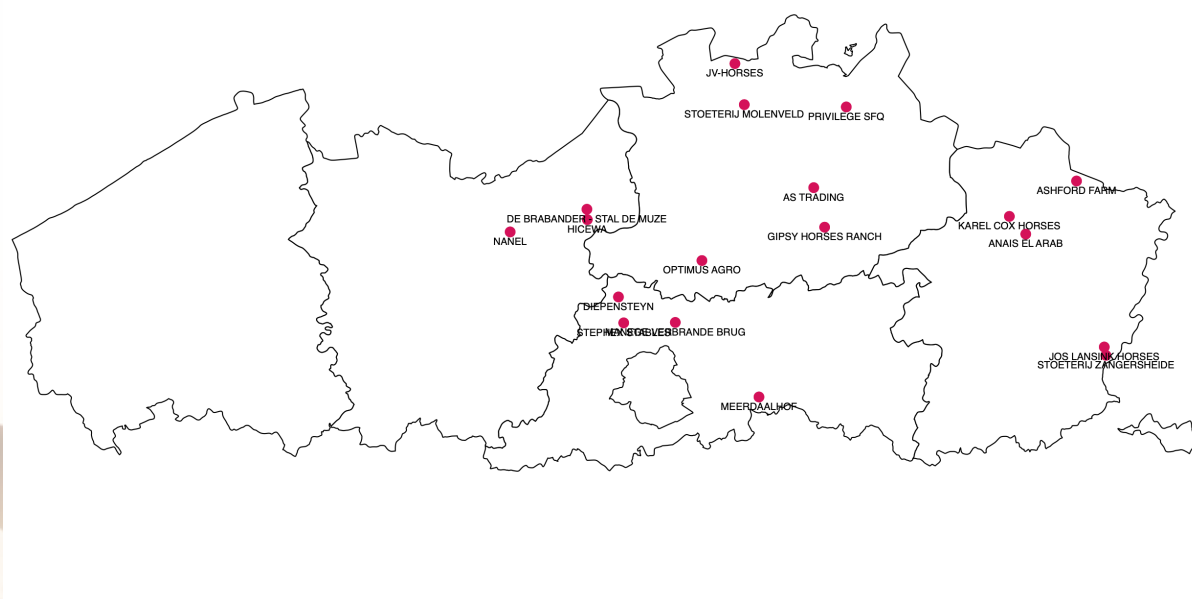
Figuur A 5 Aandeel in Totale EU Uitvoer Paardenvlees per Land

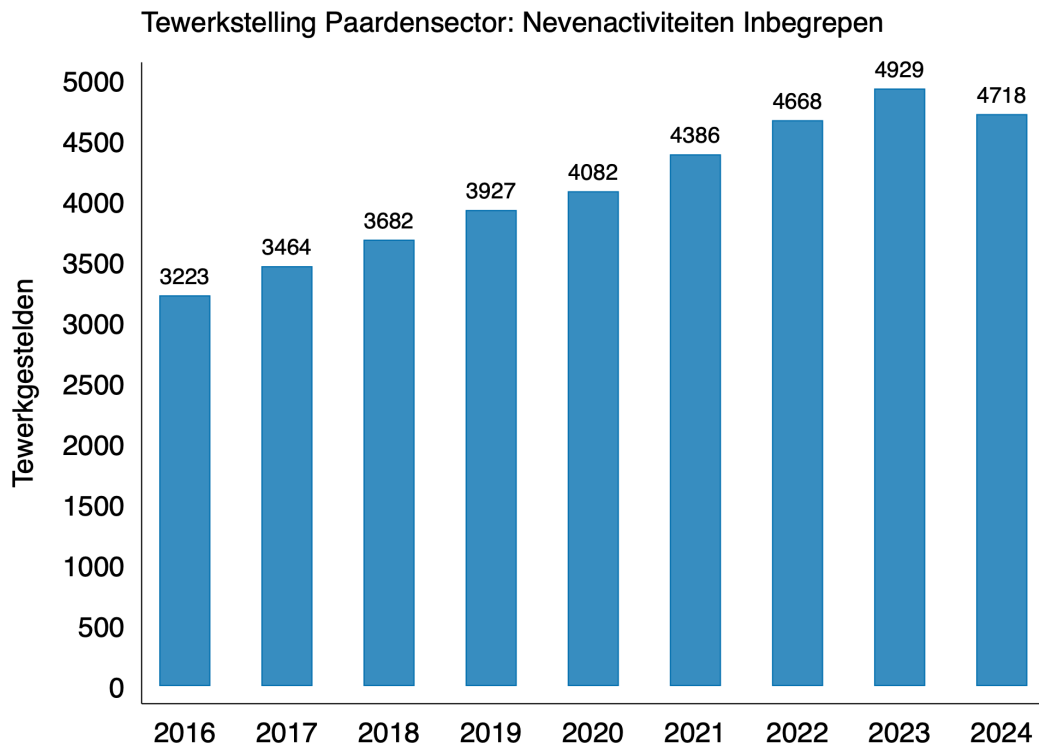
Tabel A 1 Grootste Ondernemingen Paardensector

Naam	Tewerkstelling
Stoeterij Zangersheide	32
Stephex Stables	19
Ashford Farm	18
Gipsy Horses Ranch	18
Optimus Agro	17
Philippaerts – We Live Horses	17
Privelege SFQ	16
Stoeterij Molenveld	15
JV Horses	15
Jos Lansink Horses	15

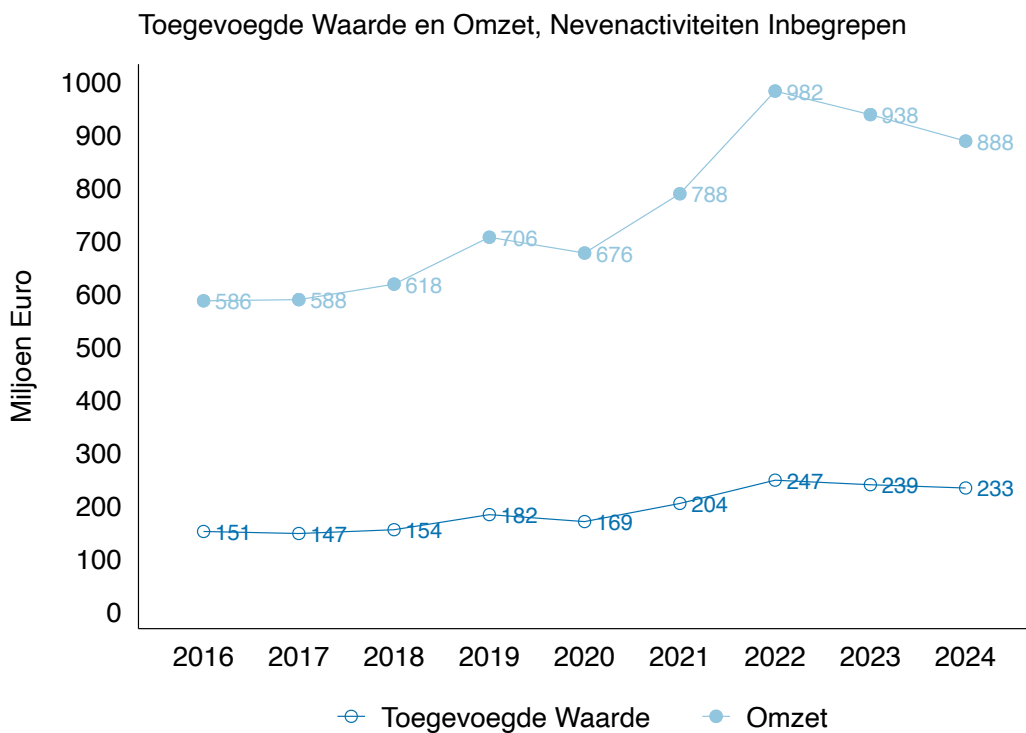
Figuur A 6 Locatie Grootste Ondernemingen

Figuur A 7 Evolutie Totale Tewerkstelling Paardensector, Nevenactiviteiten Inbegrepen

Figuur A 8 Toegevoegde Waarde en Omzet, Nevenactiviteiten Inbegrepen

Appendix B: Bepalen Toegevoegde Waarde

We willen een inschatting krijgen van de toegevoegde waarde gerealiseerd in entiteiten die deze niet rapporteren. De procedure is als volgt:

- 1) Bereken toegevoegde waarde per werknemer voor rapporterende entiteiten
- 2) Doe statistische analyse om te schatten hoe de toegevoegde waarde per tewerkgestelde afhangt van het jaar, de sector en het aantal tewerkgestelden
- 3) Gebruik deze schatting om de verwachte toegevoegde waarde in een gegeven jaar te berekenen voor een niet-rapporterende entiteit op basis van haar tewerkgestelden en de sector waarin ze actief is

In stap 2 wordt de volgende regressie geschat:

$$LP_{it} = \beta_0 + \beta_1 L_{it} + \beta_2 L_{it}^2 + \beta_3 L_{it}^3 + \beta_4 MAN_i + \gamma_t + \varepsilon_{it}$$

Waar LP_{it} de arbeidsproductiviteit is en L_{it} de tewerkstelling in entiteit i in jaar t . Verder stellen L_{it}^2 en L_{it}^3 respectievelijk de tewerkstelling tot de 2e en 3e macht voor. Deze twee termen worden toegevoegd om een niet-lineair verband tussen arbeidsproductiviteit en tewerkstelling toe te laten. MAN_i is een dummy variabele gelijk aan 1 indien de onderneming in de Manege en Pension sector actief is. De resultaten zijn gerapporteerd in Tabel B 1.

Volgens de schattingen verwachten we bijvoorbeeld dat een onderneming met 1 tewerkgestelde, actief in de manege sector, in 2023 een toegevoegde waarde per tewerkgestelde van:

$$\widehat{LP}_{1,2023} = 33014 + 5215 * 1 - 161 * 1^2 + 1 * 1^3 - 2836 * 1 = 35233$$

Een entiteit met twee tewerkgestelden, actief in de fokkerij sector in het jaar 2023, heeft dan een voorspelde toegevoegde waarde per tewerkgestelde van:

$$\widehat{LP}_{2,2023} = 33014 + 5215 * 2 - 161 * 2^2 + 1 * 2^3 - 2836 * 0 = 42808$$

Zo kan op basis van de karakteristieken van elke niet-rapporterende entiteit toch een inschatting van haar toegevoegde waarde per tewerkgestelde en dus ook totale toegevoegde waarde berekend worden. Noteer ook dat deze toegevoegde waarde per werknemer relatief laag is.

Tabel B 1 Regressieresultaten Arbeidsproductiviteit

	Afhankelijke Variabele: Arbeidsproductiviteit
L	5215.3 (750.4)
L^2	-161.0 (61.6)
L^3	1.0 (1.0)
<i>Sector</i>	-2835.9 (1361.8)
2016	31903.1 (2949.2)
2017	35894.7 (2908.2)
2018	31403.1 (2880.2)
2019	33409.5 (2823.3)
2020	31900.4 (2802.8)
2021	35500.3 (2739.7)
2022	35041.4 (2704.6)
2023	33014.9 (2659.6)
2024	39268.2 (3014.6)
Observaties	5207

